

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
KÖZÉPSZER ÚTI TAGÓVODÁJA
„EGÉSZSÉG, MOZGÁS, KÖRNYEZET,
mint a jövőnk alapja”
Pedagógiai Programja

Készítette: A MIÓVI Középszer Úti Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2025. szeptember 1.

2025.

Tartalom

1	Bevezetés.....	3
1.1	Helyzetkép.....	3
1.2	Óvodánk jellemzői.....	3
2	Óvodai programunk nevelésrendszere	4
2.1	Gyermekekép.....	4
2.2	Óvodakép.....	4
3	Óvodánk nevelési alapelvei.....	5
4	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	5
4.1	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.....	6
4.2	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése	7
4.3	Tehetséges gyermek az óvodában.....	8
4.4	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek az óvodában	9
4.5	Veszélyeztetett gyermek	10
5	Óvodánk gyermekvédelmi feladatai	10
6	Óvodai program nevelési feladatai	12
6.1	Az egészséges életmód alakítása.....	12
6.1.1	A testi (szomatikus) nevelés feladatai	13
6.1.2	A lelki, érzelmi, (pszichohigiénés) akarati nevelés feladatai.....	16
6.1.3	A szociális nevelés egészségfejlesztési feladatai.....	17
6.2	Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés.....	17
6.3	Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	20
7	Az óvodai élet tevékenységformái	22
7.1	A játék.....	22
7.2	Munka jellegű tevékenységek.....	26
7.3	Tevékenységekben megvalósuló tanulás	28
8	Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	30
8.1	A külső világ tevékeny megismerése	30
8.2	Matematikai tartalmú tapasztalatszerzések a külső világ tevékeny megismerése során	34
8.3	Verselés, mesélés	37
8.4	Ének, zene, népi játék, tánc	40
8.5	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	42
8.6	Mozgás.....	44
9	A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére	51
9.1	Az egészségesen fejlődő gyermekek	51
10	Esélyegyenlőség biztosítása	52
11	Az óvodai élet megszervezése.....	53
11.1	Személyi feltételek	53
11.2	Tárgyi feltételek	54
11.3	Napirend.....	54
11.4	Hetirend.....	55
11.5	Ünnepeink, hagyományaink.....	55
12	Óvodánk kapcsolatrendszere	58
13	Felhasznált Irodalmak Jegyzéke.....	62

1 Bevezetés

A köznevelési rendszer legalsó lépcsőfokát az óvoda jelenti, ezért mintegy megalapozó szereppel rendelkezik. Azon egységes folyamat első intézményi szakasza, melyet az iskolai oktatás folytat tovább. A felelősségünk nagy, mert ebben az életkorban (3-6-7 éves kor) az elszalasztott nevelési és fejlesztési lehetőségek már nem pótolhatóak. Óvodai nevelésünk a gyermeki tevékenységekre épül, mely figyelembe veszi az egyéni sajátosságokat és különbözőségeket. Fő szempontunk az egyéni fejlődési ütem. Úgy gondoljuk, hogy minden gyermek egyedi és megismételhetetlen, ezért gyermekeink személyiségfejlődését és az egyéni képességeik kibontakoztatását spontán és szervezett élethelyzetek megteremtésével segítjük elő. Azt szeretnénk elérni, hogy az óvodáskor végére minden gyermekünk váljék iskolára alkalmassá és a saját maga képességéhez képest a legmagasabb szintre fejlődjön. Építünk a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, nyitottságára, miközben gazdagítjuk, bővítjük ismereteiket, olyan képességeket alapozunk meg, melyek az egész életen át tartó tanulásra hatással vannak. Igyekszünk olyan értékeket képviselni, hogy a gyermekeink felnőtté válva értékes tagjai legyenek a társadalmunknak és helyt tudjanak állni az újabb kor kihívásainak. Óvodánk a saját Pedagógiai Programja alapján dolgozik. Ezen programunkat az aktuális törvényi előírásoknak, változásoknak megfelelően kiegészítettük és továbbfejlesztettük.

1.1 Helyzetkép

A Miskolci Integrált Óvodai Intézmény Középszer Úti Tagóvodája Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében, Miskolcon, egy nyugodt, panelházas környezetben található, az Avasi lakótelepen. Az intézmény könnyen megközelíthető tömegközlekedési eszközökkel és autóval egyaránt. Az óvoda 1974-ben kezdte meg működését 8 csoporttal, melyekben azonos korú gyermekek jártak. Az épülete a fenntartó támogatásával 2014-ben, fűtéskorszerűsítést, szigetelést és nyílászárók cseréjét végezték el. Alapító Okiratunk szerint 130 gyermek mindennapi ellátást tudjuk biztosítani. A csoportszobák modern berendezéssel és sok fejlesztő hatású játékkal vannak felszerelve. Intézményünkben közösséget óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai kisegítő alkotja.

1.2 Óvodánk jellemzői

Az udvar tágas, fákkal övezett, hangulatos és inspiráló környezetet teremt a gyermekek számára. A kavicsos, füves és betonozott terület rengeteg lehetőséget kínál a felfedezésre és a játékra. A dombok különösen izgalmasak lehetnek, mivel kihívást jelentenek és fejlesztik a gyermekek mozgáskészségeit. Az, hogy minden csoportnak van saját kis udvarrésze, lehetővé teszi a kisebb csoportokban való közösségi élményeket és a játék örömeit.

Az udvar környezettudatos nevelés szempontjából is kulcsszerepet játszik. A növények és madarak gondozása, a madárodúk ellenőrzése és a virágok ültetése mind olyan tevékenységek, amelyek segítik a gyermekek környezettudatosságát és felelősségérzetét.

Gyermekekörzpontú és befogadó szemlélettel rendelkezünk. Minden gyermek számára egyaránt biztosítjuk a szeretetteljes nevelést, az esélyegyenlőséget, a meglévő hátrányok csökkentését. Tevékenységünket, fejlesztő munkánkat az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével valósítjuk meg.

Az egészséges életmódra való nevelés is fontos része az óvodai programnak. Az egészséges táplálkozás és a rendszeres mozgás mellett a természet közelsége és a friss levegő segíthet a gyermekek egészségének megőrzésében és fejlesztésében.

Az udvar valóban egy olyan hely, ahol a gyermekeknek lehetőségük van tanulni és fejlődni, miközben élvezik az óvodai élményeket és kapcsolatokat építenek egymással.

2 Óvodai programunk nevelésrendszere

2.1 Gyermekkép

Minden gyermek egyedi és megismételhetetlen. Ez az egyediség genetikai adottságokból, veleszületett hajlamokból és átélt élményekből áll össze. A személyiség lényeges elemei az átélt élmények folyamatában alakulnak ki, és ebben igen nagy szerepe van a környezeti hatásoknak és a nevelésnek. Az óvodai környezet, kulcsszerepet játszik a gyermekek személyiségfejlődésében és értékrendjük kialakításában. A felnővekvő nemzedéket fel kell készíteni a változó, fejlődő társadalomra, valamint arra, hogy őrizze az emberi értékeket, védje a természetet, óvja az egészségüket, legyen önbizalmuk és belső tartásuk. Ismereteiket, tudásukat képesek legyenek alkalmazni és céljaik elérésének szolgálatába állítani. Felelősségteljes feladat hárul a szülőkre és a nevelő intézményekre, óvodákra, iskolákra.

Az óvodába lépés valóban fontos mérföldkő a gyermekek életében. Itt tanulják meg az önállóságot, a társas kapcsolatokat, és építik fel az alapjait annak, hogy hogyan legyenek felelős felnőttek a jövőben. Az óvoda nemcsak tanulást, hanem érzelmeket, kapcsolatokat és értékeket közvetít. Az elfogadás, a szeretet és a kölcsönös tisztelet légkörében a gyermekek könnyebben fejlődnek és tanulnak.

A gyermekközpontú nevelés és a bizalomra épülő kapcsolat segíti a gyermekeket abban, hogy önmaguk legyenek, és kihozzák magukból a legjobbat. Az együttműködés és a segítség megtanítja őket az empátiára és az egymás iránti tiszteletre, ami alapvető fontosságú az egészséges társadalmi kapcsolatok kialakításában.

Az óvodai nevelés és közösség nagy felelősséggel jár, de éppen ezért lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy megtapasztalják a szeretet, a bizalom és a felelősség fontosságát, ami segíti őket az élet minden területén.

2.2 Óvodakép

„Foglalkozunk meleg, sugárzó szeretettel a gyermekekkel, és akkor ők csodákra képesek.”
(Erich Fromm)

Az óvodaletfenntartás részét a köznevelési rendszernek, és számos fontos feladatot lát el a gyermekek fejlődésének és nevelésének támogatásában. Az óvodai pedagógiai tevékenység és a kialakított környezet segíti a gyermekek széleskörű fejlődését, mind szellemi, mind érzelmi és szociális téren.

Szerepe azon túlmutat, hogy egyszerűen csak gondoskodik a gyermekek felügyeletéről. Segít a gyermekeknek az életre való felkészülésben, az iskolába való átmenet folyamatában. Ez a folyamat nemcsak a szükséges tanulási készségek megszerzését jelenti, hanem az iskolai környezethez való alkalmazkodásra, az önállóságra és a társas készségekre való fejlődésre is kiterjed.

Az óvoda feladatai között szerepel továbbá a különféle nevelési igényű gyermekek támogatása is. Az óvodai környezetnek és pedagógiai módszereknek rugalmasnak kell lenniük annak érdekében, hogy minden gyermek számára biztosítani tudják a fejlődésükhöz szükséges segítséget és támogatást.

Az óvoda, tehát nemcsak a gyermekek gondozására és nevelésére szolgál, hanem a köznevelési rendszerének fontos részeként hozzájárul a társadalom tagjainak kiegyensúlyozott, egészséges fejlődéséhez és az egyéni képességeik kibontakozásához.

3 Óvodánk nevelési alapelvei

„Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásakor a gyermek, fejlődő személyiségéből indulunk ki és a gyermek egyenlő esélyéhez érkezünk el.”

- A gyermek személyiségét elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A gyermeket szerető gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- A nevelésnek a gyermeki személyiség kibontakoztatására kell irányulnia oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésében.

Nevelési alapelveink megvalósítása érdekében gondoskodunk

- A gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- A testi, szociális, és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és a fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról.
- A tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek, emberi értékek közvetítéséről.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről.

Óvodai nevelésünk célja, hogy elősegítsük az óvodások harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

4 Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe. Mivel minden gyermek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, ezért az óvodai nevelés során az óvodapedagógusoknak és a gyógypedagógiai szakembereknek hatékony együttműködése elengedhetetlen. Ennek a megvalósítására törekszünk.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

- sajátos nevelési igényű gyermekek,
- beilleszkedési, tanulási, és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek,
- kiemelten tehetséges gyermekek,
- hátrányos helyzetű gyermekek,
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek,
- veszélyeztetett gyermekek,
- más nemzetiségű gyermekek.

4.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 3. § (6) szerint a köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkori fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésüknek az elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.¹

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, tartós és súlyos rendellenességgel küzd. Fejlesztésük gyógypedagógus fejlesztő tevékenységével, ajánlásaival valósulhat meg.

Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társként történő elfogadását, aki a mindennapi életben átlagos jellemzőkkel mérve eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget.

Az SNI gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk:

- A sajátos nevelési igény szerinti tárgyi feltételek, segédeszközök meglétét és az utazó szakember alkalmazását.
- Nagyobb mértékű differenciálást, fejlesztő, korrekciós célú pedagógiai eljárások alkalmazását, egyéni fejlesztési tervet.
- A gyermekek érzelmi-értelmi életének fejlesztését az együttnevelés lehetőségeinek felhasználásával, megfelelő mentális komfortérzetét.

Célunk a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében az alkalmazkodó készségének, a közösségbe való beilleszkedésének segítése. Az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés kialakításának fejlesztése.

Feladatunk

- Egyéni fejlesztési terv készítése, individuális módszerek, technikák alkalmazása.
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívák keresése,
- A gyógypedagógus iránymutatásainak beépítése a pedagógiai munkába.
- Együttműködés a szakemberekkel.
- A gyermekkel szemben támasztott elvárások igazodjanak a gyermek fejlettségéhez.
- A fejlesztés a számukra megfelelő területen, igényünknek megfelelően valósuljon meg.
- A fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket, viszont kapjon meg minden segítséget hátrányainak leküzdéséhez.
- Egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs tevékenység team-munkában kialakított nevelési folyamatban valósuljon meg.
- A fejlesztés céljait minden esetben az orvosi-gyógypedagógiai-pszichológiai vizsgálat diagnózisára kell építeni.
- A gyermekek integrált nevelésében részt vesz a fogyatékoság típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus.

¹ A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

4.2 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ (3) bekezdése alapján beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.²

Célunk olyan életvezetési képességek elsajátíttatása, amelyek szükségesek a közösségen belüli viszonylag önálló, vagy önálló élet eléréséhez.

Feladataink

- befogadó, elfogadó, előítéletektől mentes pedagógiai attitűd,
- szülő és pedagógusok szoros együttműködése a beilleszkedés segítésében,
- gyógypedagógiai szakemberekkel való konzultáció után egyéni fejlesztési terv készítése,
- kapcsolattartás, rendszeres konzultáció, együttműködés a szülőkkel és a szakemberekkel,
- individuális, a gyermek szükségleteihez igazodó módszerek alkalmazása, alternatívák keresése, rugalmas szervezési keretek,
- differenciálás: az egyes gyermek egyéni szükségleteihez igazított fejlesztési folyamat biztosítása,
- az eltérő terhelhetőség figyelembevétele,
- annak elismerése és felismerése, hogy a gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre képes (erősségek feltérképezése),
- kapcsolatépítő képességek, önismeretnek a fejlesztése közösségi nevelésnek a pozitív irányú erejének kihasználása.

A kapcsolattartás színterei

- a szülőkkel való kapcsolattartás, a szülők lelki segítése, (az elfogadás kialakulásának támogatása),
- a szülő-gyermek kommunikációjának támogatása,
- az óvodai szociális segítővel való kapcsolattartás,
- gyógypedagógussal való kapcsolattartás,
- tájékozódás a gyógypedagógus segítő szerepéről,
- a gyermek erős és gyenge oldalának közös elemzése,
- közös tervezés a fogadó pedagógus feladatait illetően,
- a fogadó pedagógus hospitálási lehetőségének biztosítása a fejlesztés során.

Elvárható a gyógypedagógusoktól

- iránymutatás, segítségadás a fejlesztési terv elkészítéséhez,
- együttműködés és konzultálás a pedagógussal,
- nyomon követi a gyermek fejlődését,
- kapcsolatot tart a szülőkkel.

² A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

A gyermek csoportba való beilleszkedése

- a csoport tagjaitól valamiben eltérő gyermekek természetes kezelése,
- segítségnyújtás lehetőségeinek megismertetése a gyermek társaival,
- a többi gyermek figyelmének fókuszálása, ráirányítása a fogyatékos gyermek erősségeire.

4.3 Tehetséges gyermek az óvodában

Tehetségígéretű az a gyermek, akinek adottságai valamilyen területen az átlagosnál jobb, és ehhez szokatlan erősségű akarat és kíváncsiság is társul. Az adottság egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által.

Az egész óvodáskort elsősorban alapozó időszaknak kell tekinteni, elsősorban a megfelelő érzelmi fejlődést kell biztosítani a gyermekek számára. Azzal is törődünk a gyermekkel, ha engedjük őket szabadon játszani, tevékenykedni is. Vannak olyan területek, ahol nagyon fontos, hogy megtörténjen a kiemelkedő képességek felismerése 6 éves korig.

Az intelligencia három fő területre osztható, amelyek mérhetők.

- IQ: értelmi intelligenciát jelenti, röviden okosnak lenni
- EQ: érzelmi intelligenciát jelenti, röviden jól bánni az érzelmeinkkel
- SQ: szociális intelligenciát jelenti, röviden bölcsen cselekedni

Kétféle tehetségígéretet tudunk megkülönböztetni:

- amikor egy gyermek rendkívüli intellektuális képességgel és kreativitással rendelkezik, vagy
- amikor kivételes képessége van egy speciális területen: például művészetek, zene, nyelv.

Tehetségre utaló jellemzők az óvodáskor végére:

- jó koncentrációs képességek, hosszú ideig tudnak figyelni
- szokatlanul jó memória
- gazdag szókincs
- fejlettebb kognitív funkciók
- fejlett igazságérzet
- kreativitás
- túlérzékenység
- humorérzék
- maximalizmus
- fejlett képzelőerő
- valóság és fikció korai megkülönböztetése
- kiemelkedő matematikai képességek
- önreflexió
- fejlett koordináció, mozgásügyesség, finommotoros mozgás.

Célunk a tehetségígéretes megjelenési formáinak felismerése és fejlődésük elősegítése.

Feladatunk a tehetségígéretes felismerése, azonosítása, erősségekre való támaszkodás, ha van rá lehetőség, akkor a gyengébb oldal kiegyenlítése.

Feladataink

- A tehetségígéretes felismerése és beazonosítása, gyenge oldalainak kiegyenlítése.

- A többi gyermektársuk iránti érzékenyítés.
- A fejlesztés feltételeinek biztosítása (anyag, eszköz, hely, idő).
- Sikerélmény biztosítása.
- Kapcsolat a Pedagógiai Szakszolgálat tehetségkoordinátorával.
- A szülők, a család figyelmének felhívása, segítségnyújtás.
- Érzelmi stabilitás nyújtása a gyermeknek.
- Differenciálás, elfogadás, elfogadtatás, befogadó szemlélet.
- Egyéni bánásmód.

Tehetségigéretnek módszerei

- gyorsítás: magasabb szintű feladat adása,
- gazdagítás: fejlesztés kis csoportban.

4.4 Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek az óvodában

Feladataink

- A hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak felismerése, kezelése.
- Óvodába járásának elősegítése, felzárkóztatása, valamint a rendszeres óvodalátogatásnak és hiányzásnak a figyelemmel követése, a szükséges intézkedések megtétele.
- A problémákat okozó tünetek felismerése -szükség esetén- az óvodai szociális segítő bevonása.
- Hiányzással kapcsolatos adatszolgáltatás a gyermekvédelmi felelős és az igazgató felé.
- Együttműködés az esetben érdekelt gyermek családgondozójával, esetmenedzserével, ha szükséges, akkor szorosabb kapcsolattartás a szakemberekkel.
- Együttműködés az esetben érdekelt gyermek családgondozójával.
- Titoktartási kötelezettség betartása, a gyermek személyiségi jogainak védelme.
- A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése a családok számára a szociális segítő bevonásával.

Hátrányos helyzetű gyermekek

- szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban,

illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.³

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.⁴

4.5 Veszélyeztetett gyermek

- olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.⁵

5 Óvodánk gyermekvédelmi feladatai

A gyermekeknek joguk van a törvények adta védelemhez, gondozáshoz, neveléshez, szeretethez, megértéshez, és gyermeki mivoltuk elismeréséhez. Joguk van továbbá ahhoz, hogy képességeiket kibontakoztathassák, és érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben részesüljenek. A gyermekek személyiségét tiszteletben tartjuk, és a családokkal együttműködve igyekszünk kiküszöbölni a fejlődésüket veszélyeztető vagy hátráltató tényezőket, esetlegesen feltárva ezek okait, és megvédve őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól.

Minden óvodai dolgozó kötelessége, hogy a rábízott gyermekeket védje és pedagógiai eszközökkel segítse. Tiszteletben kell tartanunk a gyermekek személyiségi jogait, különösen a szabad kibontakozás, önrendelkezés, cselekvési szabadság, valamint a családi és magánélethez való jogukat. Ugyanakkor e jogok gyakorlása nem korlátozható másokat azok érvényesítésében. A gyermek nem veszélyeztetheti saját vagy társai, valamint az intézmény dolgozóinak egészségét és testi épségét.

Rendszeresen felmérjük a halmazottan hátrányos helyzetű (HH, HHH), valamint a veszélyeztetett gyermekeket és családokat, és szükség esetén intézkedési tervet készítünk. Az érintett gyermekek nevelőiktől nagyobb figyelmet kapnak. A nevelőnek bizalomra alapuló, jó kapcsolatot kell kiépítenie a családdal, hogy mind a szülő, mind a nevelő elmondhassa észrevételeit és problémáit. Szükség esetén meg kell győzni a szülőt a helytelen nevelési módszerek elhagyásáról.

Feladatunk az önellátó, egészségvédő képességek kialakítása, a testi szükségletek kielégítése, higiéné, táplálkozás, mozgás, öltözködés, edzés, életritmus nyújtása. Ezáltal a lelki szükségletek kielégítését is elősegítjük stressz-mentes életvitelt, érzelmi biztonságot és nyugalmat ad.

Legfontosabb feladatunk a felderítés, jelzés és nyilvántartás.

Minden nevelési év elején felmérjük a gyermekek családi helyzetét, valamint megvizsgáljuk egészségügyi, szociális és családi körülményeiket. Nyilvántartásba vesszük az intézménybe járó hátrányos, halmazottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket.

³ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A § (1)

⁴ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A § (2)

⁵ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 5.§ (n)

Célunk az óvodai nevelésben részt vevő gyermekek – különös tekintettel a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek – segítése, a hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség megteremtése és a prevenció előmozdítása.

Óvodánkban gyermekvédelmi felelős képviseli a gyermekek érdekeit, személyes részvételével elősegíti a gyermeki jogok, érdekek érvényesülését. Együttműködik a családokkal, a pedagógusokkal, a gyermekvédelmi szervekkel. Munkájában a meggyőzés, a megértés, a határozottság, a következetesség, törvényesség vezérli.

Tagintézmény-igazgatói feladatok

- a szülők tájékoztatása az óvoda házirendjében is meghatározott, a gyermekek óvodai életrendjével kapcsolatos információkról, a gyermeki jogok és kötelezettségek gyakorlásával kapcsolatos törvényi előírásokról,
- ha problémák jelentkeznek, akkor a törvényi előírásoknak megfelelően jár el:
 - igazolatlan hiányzások esetén jelzési kötelezettsége van,
 - közvetlen kapcsolatot tart fenn a gyermekvédelemben érintett szakemberekkel,
 - a gyermekvédelmi feladatok ellátásához kapcsolódó személyi és tárgyi feltételeket biztosítja,
 - irányítja és ellenőrzi az intézményben folyó gyermekvédelmi feladatokat.

Óvodapedagógus feladatai

- befogadó, elfogadó környezet kialakítása,
- a gyermekek beilleszkedésének zökkenőmentes biztosítása, rugalmas hozzáállással, differenciálással.
- a gyermekek és családok minél jobb megismerése, bizalmon alapuló kapcsolat kialakítása,
- szülői és gyermeki jogok és azok érvényesítésének megismertetése (törvények, szabályzatok), tájékoztatás a gyermekvédelmi munkáról,
- a szociális segítő bevonása szükség esetén,
- segítő kapcsolat kiépítése a társszakmák képviselőivel,
- jelzési kötelezettség fontosságának, az egyén felelősségének folyamatos erősítése.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- a gyermekvédelmi tevékenységek összehangolása, egybefogása az óvodapedagógusok között,
- éves munkaterv elkészítése és értékelése,
- a jogszabályi háttér változásainak figyelemmel kísérése, a kollégák tájékoztatása,
- az óvodapedagógusok felderítő tevékenységének segítése, tanácsadás, a felmerült helyzet kezelésére, esetjelző lapok kiosztása,
- a gyermekvédelmi esetek dokumentációjának kezelése (esetjelző lapok),
- a tagintézmény-igazgató mindenkor tájékoztatása az intézményben zajló gyermekvédelmi problémákról,

- hatékony együttműködés az óvodai szociális segítőjével, a területi gyermekvédelmi felelőssel, a MESZEGYI-vel, a Rendőrséggel, a területileg illetékes Pedagógiai Szakszolgálat munkatársaival, védőnői hálózattal és egyéb szakemberekkel.

6 Óvodai program nevelési feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

6.1 Az egészséges életmód alakítása

„Én alig hiszem, hogy a test, még, ha egészséges is, a maga kiválóságával jóvá tudná tenni a lelket. Fordítva: a jó lélek tudja csak a testet a maga erejével a lehető legjobbra tenni.”

(Szokrátesz)

Az egészséges életmódra nevelés célja az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, a gyermek gondozása, egészségének védelme és edzése.

A gyermek szükségleteinek kielégítése, mely hozzájárul egészségük védelméhez és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.

Feladataink

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a testápolás, az étkezés, öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének,
- harmonikus, összerendezett mozgás elősegítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása és megőrzése,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása,
- a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlen szírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásának alakítása,
- a megfelelő szakemberek bevonásával prevenció és korrekció testi, lelki, nevelési feladatok ellátása.

Óvodai nevelésünk elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló nevelő tevékenység.

Mindkét egészségfejlesztési feladat 3 részből áll

- testi (szomatikus),
- lelki (érzelmi, értelmi, akarat), és
- szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységekre vonatkozik.

Az óvoda nevelési programja az egészségvédelemre és az egészségfejlesztésre épül, az óvodai élet minden szakaszára kiterjed. Az egészségre nevelés megalapozó jelleg a személyiségfejlesztésben. Az ember az egészségét csak a folyamatos önkontroll segítségével és az életmódod befolyásoló külső körülmények megfelelő változtatásával képes csak fenntartani.

6.1.1 A testi (szomatikus) nevelés feladatai

- a személyi higiéniére való nevelés (testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása),
- az óvodai környezet tisztaságának megóvása,
- a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése.

A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, a nevelési programunkban szereplő mindennapi mozgást, és a nagy mozgást. Célunk, hogy a rendszeres mozgás és a fizikai aktivitás szokássá váljon a gyermekek életében, és természetes részévé váljon magatartásuknak.

A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

Személyes tisztálkodás, Testápolás

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozva az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül egyeznek az óvoda mindennapos tisztálkodási és testápolási rendjével. Higiénés szemléletünk átadása azonban nem jelenthet a gyermek számára megszegyenyítést. Az óvodapedagógusok részéről következetes és diszkrét segítségnyújtást igényel.

Célunk a gyermekek egészségének védelme, a rendszeres és szükség szerinti tisztálkodás és tisztaságigény kialakítása.

Feladataink

- a gyermekek képzése szükségleteik, kívánságaik jelzésére és kifejezésére,
- esztétikus, ápoltság igényének kialakítása,
- tisztaságigény kialakítása,
- a kézmosás szokássá fejlesztése (mely a pandémiás helyzet óta még fontosabb lett),
- a saját személyi felszerelés (törölköző, zsebkendő, fésű, fogmosófelszerelés, tornafelszerelés, alvópárna) használata,
- a családok biztatása a mindennapos otthoni fogápolásra,
- a legintimebb higiénés tevékenység a wc és a wc-papír használata. Ennek begyakoroltatása fokozott intimitást igényel az óvodapedagógus és a dajka részéről.
- a mosdóhelyiségekben jelekkel ellátott tisztálkodási és fogápolási eszközök álljanak rendelkezésre, ez alapvető feladat,
- a megfelelő magasságban elhelyezett tükrök segítségével a gyermek is kontrollálhatja a gyermekek saját jól ápoltságukat.

Környezeti higiéniaóra való nevelés magában foglalja

- az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását,
- a csoportszobák szellőztetését, a helyiségek, mellékhelyiségek takarítását,
- az ivóvíz higiéniaját,

- az udvar tisztán tartását, gondozását,
- a csoportszoba felszerelésének, bútorzatának állandó tisztántartása

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. Az óvodáskorú gyermek táplálkozási szükségletei nem vezethetők le a felnőttek szükségletei alapján, mivel a kisgyermek biológiai sajátosságai eltérőek. Az óvodás gyermek gyomra kicsi, így nem alkalmas nagy mennyiségű táplálék befogadására egyszerre. Emiatt nem javasoltak a nehezen emészthető, magyaros ételek. Az étkezés megszervezése és lebonyolítása az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladata.

A gyermekeknek az életkoruknak megfelelő szinten részt kell venniük az étkezés előkészületeiben és az önkiszolgálásban. Az egészséges táplálkozás népszerűsítése érdekében közösen a szülőkkel gyümölcs- vagy zöldségnapokat szervezünk. Fontos, hogy az óvodapedagógus megismertesse a gyermekeket új ízekkel és ismeretlen italokkal, mint például a zöldséglé. A gyermekek maguk is vegyenek részt gyümölcslátá és gyümölcstál készítésében. Ezen kívül rendkívül fontos a megfelelő mennyiségű folyadékbevitel biztosítása a nap bármely szakaszában, az egyéni igényeknek megfelelően.

Feladatok

- a kulturált étkezés, viselkedés kialakítása, az illemszabályok elsajátítása,
- ízlésformálás (terítés, étkezés),
- a gyermek étkezési szokásainak például kedvelt ételeinek, érzékenységeinek, esetleges undorának ismerete,
- a megfelelő idő biztosítása étkezéshez,
- szükség szerint különleges étkezés biztosítása (tejallergia, tojásfehérje érzékenység),
- az étkezésben jelentkező különbözőség elfogadtatása a társakkal,
- vitaminnap, egészség nap szervezése,
- folyadékpótláshoz szükséges eszközök biztosítása.

Napi és heti rendünk szerves része a gyümölcsévés, mellyel gazdagítjuk a gyermekek vitaminbevitelét.

Öltözködés

Célunk az öltözködés műveleteinek, sorrendjének elsajátíttatása, az időjárás elleni védelem, ízlés, önállóság fejlesztése.

Feladataink

- a megfelelő időkeret biztosítása az öltözködés gyakorlásához, mozdulatok, fogások elsajátítása,
- rendezett, esztétikus külső jegyek kialakítása,
- az időjárás és öltözködés ok-okozati összefüggéseinek megvilágítása, belsővé válásának segítése,
- a családok meggyőzése (naponta tiszta fehérnemű, célszerű a tiszta gyermeki önállósággal, óvodai étellel összhangban levő öltözködés).

Minden gyermekcsoportnak saját öltözőhelyisége van, ahol a gyermekeknek van saját jellel ellátott polca, és cipőtárolója is van.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor vég

- önállóan, megfelelő sorrendben öltöznak, vetkőznek,
- ruhájukat összehajtogatva teszik be a helyére,
- cipőjüket önállóan bekötik,
- ha fáznak, felvesznek pulóvert, önállóan, ha melegük van, segítenek magukon,
- észreveszik és javítják a rendezetlen öltözködésüket.

Rendszeres mozgás biztosítása

A kisgyermek alapvető életjelensége a mozgás, melynek igénye folyamatos kielégítésre vár. A mozgás segíti a gyermeket a környező világ felfedezésében, jobb megismerésében és meghódításában. Mozgásigényük kielégítése legnagyobbbrészt a játéktevékenység során valósul meg, ezért a mindennapi mozgás középpontjában is a sok mozgással járó játékokat részesítjük előnyben.

Mindennapi mozgás

A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését a programunkban szereplő délelőtti edző tevékenységek. Úgy, mint

- a mindennapos mozgás,
- a kötelező nagy mozgás tevékenység megszervezése,
- sportfoglalkozások: úszás, vízhez szoktatás, Bozsik programban való részvétel.

A testmozgás mellett fontos a mozgás szeretetének kialakítása és a közös, játékos mozgás által kiváltott öröm átélése. A mindennap alkalmazható mozgásgyakorlatok közé tartozik a kúszás, mászás, futás, ugrás, dobás és elkapás. A mozgásos tevékenységeket korcsoportokra szabottan szervezzük, kis és középső csoportban heti egy alkalommal, nagycsoportban pedig általában heti két alkalommal. Fő célunk az egy életen át tartó sporttevékenység megalapozása a gyermekek körében.

Mozgás a szabadban

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és a munkaeszközökkel való munkálkodások. Mindezek az általános balesetvédelmi szabályok megismertetését, begyakoroltatását és ellenőrzését igénylik az óvodapedagógusoktól. Jelentős figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmezetlen játék felderítése, megfékezése a balesetek elkerülése érdekében.

Óvodánkban működnek alternatív mozgásprogramok, úszás oktatás, gyermektorna, és Magyar Labdarúgó Szövetség OTP Bank Bozsik Intézményi programja, Ovi judo és modern táncoktatás.

Levegőzés

Célunk: a szabadban tartózkodás igényének felkeltése, a szabad mozgás feltételeinek megteremtése, a gyermekek edzése, ezzel a betegségek megelőzése.

Feladataink

- szabad mozgás biztosítása a gyermekek számára,
- a választható mozgásos játékok szervezése,
- megfelelő mennyiségű és minőségű homokozó, játék és sporteszköz biztosítása,

- udvari mászó eszközök karbantartása,
- télen szánkózás, csúszkálás megszervezése,
- zöld terület pótlása, gondozása.

Feltételek megléte

Az óvoda udvara kiváló lehetőséget nyújt a gyermekeknek a szabad mozgásra és változatos tevékenységekre. A sok zöld terület, a fák, a napfény és az árnyék egyaránt lehetővé teszi a kellemes időtöltést a szabadban. A homokozóhoz napernyőt is tudunk felállítani, így még komfortosabbá és élvezetesebbé téve a játékot. Emellett sétákra is van lehetőség, így a gyermekeknek lehetőségük van a környezetük felfedezésére és a friss levegő élvezetére.

Pihenés, alvás

Célunk a szervezet nyugalmi állapotba hozatalával az egészséges testi és lelki fejlődés elősegítése a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembevételével.

Feladataink

- megfelelő feltételek biztosítása,
- zavaró belső és külső ingerek megszüntetése,
- kellemes, nyugodt légkör biztosítása,
- fektetők és ágyneműk folyamatos tisztántartása,
- fényszűrés, pihenés alatti levegőcsere.

6.1.2 A lelki, érzelmi, (pszichohigiénés) akarati nevelés feladatai

A lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk a gyermek egészséges napirendjének gyakorlását és készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését, a stresszhatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, valamint a gyermekektől érkező segítségkérések, az úgynevezett segélykiáltások megértését és megoldását.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai

- a társas, társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása.

A beilleszkedési képesség gyakorlása

Az óvodai nevelési gyakorlatunk kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása. A beilleszkedési képesség megvalósítása az alábbi személyiségfejlesztő tevékenységeket kívánja az óvodai csoportok életébe beilleszteni:

- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen,
- a másik személy megismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat,
- más származásúakkal, vallásúakkal együttműködés szorgalmazása,
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás,
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben,
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

Az alkalmazkodó képesség fejlesztése (normatartás)

Az alkalmazkodás valamely állapothoz való hasonulást, „hozzáilleszkedést”, aktív elfogadást, beállítódást jelent. Napjaink globalizációs környezete ilyen alkalmazkodó képességet igényel a jövő nemzedékétől.

- Egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás.
- A változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés.
- Az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias, segítő viselkedés.
- Napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való aktív részvétel.
- Betegség esetén a beteg viselkedés elfogadása.
- Feladatunk az életvezetési készségek fejlesztése. Nevelő munkánk során segítjük alkalmazkodó és problémamegoldó képességük fejlődését, hatékony kommunikációjuk kialakulását.

6.1.3 A szociális nevelés egészségfejlesztési feladatai

Az ember a társadalomban, emberi közösségekben éli le életét, ami az együttélés szabályozottságát, a társak egymásra történő kölcsönhatását tételezi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezet közössége, amely óvó, védő, szociális és nevelő funkciója körében elvégzi a társas-társadalmi életének beszabályozását is. E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadására, egyenértékű emberként való elfogadására készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja.

Az óvodában elsajátított szociokulturális nevelő hatások a gyermek későbbi életében is éreztetik hatásukat. Az óvodának, mint társadalmi intézménynek a zavartalan működéséhez és sikeres nevelőmunkájához nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott légkör, a harmonikus környezet. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság és különbözőség elfogadására, baráti kapcsolatok létesítésére van igény páros kapcsolatokban, illetve az együtt játszó gyermekcsoportokban is. Az óvodai csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció és együttműködés forrasztja össze egészen az „én csoportom tudatáig”, a „mi-tudat-ig”.

6.2 Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

„A gyermek fejlődésére nézve legkisebb korától fogva döntő fontosságú, hogy érezze, nemcsak szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen.”

(Hermann Alice)

Az óvodáskorú gyermekek jellemzője, hogy a magatartásukat érzelmeik irányítják, ezért nagyon fontos az, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs és szeretetteljes légkör vegye körül. Már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások vegyék körül. Az óvoda minden alkalmazottja és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze. Az óvodapedagógusnak, de az óvoda minden alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése minta értékű szerepet tölt be a gyermek viselkedése, magatartásának alakulása szempontjából. A gyermekek számára kitágul a világ, mikor óvodában lépnek, megismernek más embereket is a családjukon kívül. A szocializáció egy újabb minőségét élik át. Emberi kapcsolataik gazdagodnak. A kortársak és az óvoda dolgozói jelzéseikkel, értékeléseikkel alakítják ki benne az önmagáról kialakított képet. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedésmódokat. A szocializáció szempontjából különös

jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodás gyermekekben igen erős az érzelmi kötődés személyekhez, tárgyakhoz, helyzetekhez. Az óvodapedagógus, mint modell alapján érinti érzelmeit. A csoport egészére gyakorolt befolyás leghatékonyabb eszköze a felnőttek és gyermekek közt kialakult érzelmi kötődés. Érzelmi kapcsolat szükséges ahhoz is, hogy a gyermek elvárásainkat megértse, befogadja. Fontos az érzelmek dominanciája, a kudarcok feldolgozása, a félelmek és a szorongások feloldása: Óvodapedagógus – gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka között. Az óvodában dolgozó felnőttek tekintetében fontos az empátiás készségük megléte, fejlesztése. A társadalmi és egyéni értékek alakulása a nevelés folyamatában szokásokon át történik. Az érzelmeken, az akarat cselekvéseken át az értékes erkölcsi szokásokhoz és normákhoz érkezünk. A gyermek így megtanul igazodni a változó világhoz, képessé válik az új dolgok szeretetére, feladatok és döntések megfogalmazására.

A szocializáció szempontjából szemlélve a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása meghatározó. A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak így történik a megalapozása (mint például az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség). De az akaratának is a megalapozása (mint például az önállóságának, az önfegyelmének, a kitartásának, a feladattudatának és szabálytudatának is), valamint a szokás és normarendszer megalapozása is.

Az óvodai élet során mindenképpen feladatunk a gyermekek erkölcsi és szociális érzékenységét fejleszteni. Teret kell engednünk az önkifejezésnek is, mellyel „én-tudata” alakul. Arra kell nevelnünk őket, hogy elfogadják és meg tudják érteni az emberek másságát, különbözőségét egy bizonyos határig. Valamint a gyermekek nyitottságára építve törekednünk kell arra, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amellyel nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alakul.

A nehezen szocializálható, vagy lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, vagy hátrányos helyzetű gyermekek nevelés speciális ismereteket és differenciált fejlesztést, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével. (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus)

A nevelés célja a társas együttélés és az életkorban elvárható alapvető erkölcsi normák szokás szintű megalapozása. A gyermekek erkölcsi és szociális érzékenységének fejlesztése, én-tudatának alakítása. Az értelmes fegyelem kialakítása, az összetartozás érzésének mélyítése, annak megértése, hogy az emberek különböznek egymástól. Mások megbecsülésére a hagyományok tiszteletére és ápolására nevelés. Erkölcsi értékek közvetítése. Érzelmi hatások segítségével az ember és a természet által létrehozott szűkebb és tágabb környezet megismerése. Környezettudatos magatartásra nevelés a fenntarthatóság szempontjából, valamint az emberi munka, alkotások megbecsülésére nevelés.

Feladataink

- óvodapedagógus-dajka-gyermek harmonikus, bensőséges kapcsolatának erősítése,
- mintát közvetíteni a befogadó nevelés érdekében,
- az egyéni sajátosságok és különbözőségek elfogadása, tiszteletben tartására (differenciált nevelés, multikulturális nevelés),
- kihasználni a szokás és normarendszer megalapozását segítő lehetőségeket a mindennapokban,
- közös élményekre épülő tevékenységek által biztosítani a közösségi magatartás fejlődését, a másokra való odafigyelést, a kortárs kapcsolataik alakulását,

- oldjuk a felmerülő feszültségeket, gátlásokat, szorongásokat,
- megismertetjük őket konfliktuskezelési módokkal,
- fejleszteni erkölcsi tulajdonságaikat (együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, segítőkészség)
- fejleszteni akarati tulajdonságaikat (kitartás, önfegyelem, önállóság, feladattudat, szabálytudat),
- pozitív viselkedésformák alakítása (egyen és csoport, egyén és egyén között) az együttműködésre építve,
- a nemzeti ünnepeinkhez való pozitív viszony kialakítása,
- a pozitívumokra épülő fejlesztő értékelés előnyben részesítése a személyiségük fejlődése érdekében,
- a családi értékek tiszteletben tartására nevelés,
- nyugodt, biztonságot árasztó, derűs légkör megteremtése,
- kölcsönös bizalom megteremtése,
- a csoportszoba otthonos, barátságos berendezése, úgy, hogy feleljen meg a gyermekek testi, lelki szükségleteinek,
- a csoportszoba ünnepeknek megfelelő dekorálása,
- kihasználni a zene lélekre gyakorolt megnyugtató, derűs hatásait,
- minél több változatos tapasztalatszerzési lehetőséget kell teremtenünk, amelyben a gyermekeknek lehetőségük van megismerni a társas együttélés szabályait, az alapvető erkölcsi normákat és az állandó értékrendet,
- gondossággal végezni a beszoktatást, megteremteni a szülőkről való fokozatos leválás lehetőségét és szoros érzelmi kapcsolatot teremteni a gyermekkel.
- észrevetetni velük a természetben és az emberi környezetben megtalálható szépet és jót a rácsodálkozás örömeért, és mindazon értékek megbecsülésére figyelemfelhívás,
- ismétlődő tevékenységek szervezése a biztonságérzet megteremtéséhez,
- együttműködő kapcsolat kialakítása a szülőkkel, hogy segítséget és társat találjanak bennünk a gyermekeik nevelése során,
- nagyfokú tapintat, türelem a beszoktatási, befogadási időszak alatt,
- az első szülői értekezleten a szülőknek megnyugtató válaszok adása,
- lehetővé tesszük, hogy a gyermekek behozhassák kedvenc tárgyaikat, amelyek a megnyugtatóhoz szükségesek (alvóka, cumi, egyéb játékok, plüssök) fontos a gyermektől és a szülőktől a bizalmat megnyerni, fontos az érzelmi biztonság feltételeinek megteremtése, hogy a gyermek az anyától a családtól való elszakadást minélzökkenőmentesebben élje meg és a szülő azt érezze, hogy gyermeke jó kezekben van.

A fejlődés várható jellemzője az óvodáskor végére

- a gyermek szeret óvodába járni,
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, viselkedését képes szándékosan irányítani,
- a szokásokat és szabályokat ismeri, elfogadja és azokat betartja,
- feladattudata megfelelő, feladattartása kialakult,
- feladatvégzésében motivált és jó megoldásra törekszik,
- rendelkezik megfelelő szintű önbizalommal,
- kudarcűrő képessége kialakult,
- képes a másság elfogadására,

- tisztelettudóan viselkedik a felnőttekkel, vigyáz saját és mások munkájának eredményeire,
- érthetően kommunikál, ismeri az óvodapedagógus metakommunikatív jelzéseit,
- konfliktus-helyzetekben képes a társaival megoldást találni,
- figyelmesen meghallgatja a felnőttek és a társai mondanivalóját,
- ki tudja mutatni és képes közölni érzelmeit az adott helyzetben az óvodai szabályoknak megfelelően.

6.3 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi és értelmi nevelés áthatja az egész óvodai életet, valamely tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk, melynek a nevelő tevékenység egészében jelen kell, hogy legyen. Az anyanyelv ápolása kötelező feladat az óvodapedagógusi nevelésben és a nevelésben résztvevő összes felnőtt számára. A gyermekek beszédkedvének felkeltése, ébren tartása, a nyelvi fejlődés játékos keretek közötti megtámogatása alapvető feladatunk.

A gyermekek beszédtanulását befolyásolja az idegrendszerük fejlődése, a családi vagy bölcsődei környezet, illetve az óvodai környezet. Az óvodába érkező gyermekek különböző szintű szókinccsel és anyanyelvismerettel rendelkeznek. Az anyanyelvi nevelés lehetőséget teremt a gyermeknek a szókincs bővítésére, az aktív ismeretszerzésre, az írás és az olvasás hangtani megalapozására, a kommunikációs készség fejlődésére.

A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, a személyiség legfontosabb megnyilatkozása, hozzátartozik az egyén fejlődéséhez. A beszéd képességének feltételeit öröklő ember, de kifejező, árnyalt beszédet tanítani kell. A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Az anyanyelvi nevelés segíti a gyermek önbizalmának megerősödését, a szociális kapcsolatának alakulását, és a zökkenőmentes iskolai tanulás megkezdését is. Ezért az óvodai nevelésünk fontos része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése.

A nevelés célja

- Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyermekek természetes beszédkedve kapcsolatteremtő képessége fejlődik. Képessé válnak gondolataikat és érzéseiket a magyar nyelv szabályainak megfelelően kifejezni.
- Képessé tenni a gyermeket arra, hogy a feléjük áramló verbális és metakommunikációs információkat befogadják és megértsék.
- Tudják megfogalmazni élményeiket, alakuljon ki tudásvágyuk, kreatív személyiségük.
- Rendelkezzenek az életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédmegértéssel és kifejezőkészséggel.

Feladataink

- beszélgetésre alkalmas, nyugodt légkör megteremtése,
- az óvodába lépéskor tájékozódás a gyermek nyelvi fejlettségéről, a család nyelvi kultúrájának megismerése és a szülők figyelmének felhívása a beszélgetés kapcsolaterősítő hatására,
- a gyermekek anyanyelvi fejlettségi szintjének folyamatos figyelemmel kísérése,
- lehetőséget adni a gyermekeknek a folyamatos beszéd gyakorlására,
- tudjanak meghallgatni másokat is,
- a gyermekek auditív emlékezetének fejlesztése ehhez megfelelő játékokkal,

- a gyermekek beszédritmusának fejlesztése az ezt szolgáló játékokkal,
- természetes beszédhelyzetek létrehozása, melyben gyakorolhatják a mondatalkotást, az önkifejezést, a metakommunikációt,
- türelmesen és figyelmesen hallgassuk végig a beszélgetőtárs mondanivalóját, és gyakorolják a társalgási szabályait, ezáltal formálódik a beszédfigyelme, és
- kommunikáció során gyakorolják az illemszabályokat, a helyes viselkedést és a társas együttlét szabályait,
- folyamatosan bővíteni a gyermekek szókincsét, népi kifejezésekkel ismertetjük meg őket, a gyermekek kommunikációs kedvét igyekszünk ösztönözni és fenntartani,
- fejleszteni a beszédészlelésüket és a beszédmegértésüket,
- egyéni bánásmódot alkalmazva segíteni a nyelvileg hátrányos helyzetből érkező gyermekeket,
- a kiemelt nyelvi képességekkel rendelkező gyermekek tovább fejlődését is segíteni szükséges (tehetség),
- nemzetiségi és migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén,
- anyanyelvi játékok beépítése a mindennapi óvodai életbe,
- a beszédhibák felismerése és logopédus segítségével megfelelő módszerekkel történő javítása,
- SNI gyermekek speciális segédesszköz használatát segíteni,
- példaadás a helyes artikulációra, a megfelelő hangképzésre, beszédtempóra, hangsúlyra, megfelelő hanglejtésre, tiszta beszédre minta nyújtása,
- mindig érthető, egyszerű, világos és adott szituációnak megfelelő beszéd alkalmazása.

Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Az óvodai nevelés során a gyermekek életkorának megfelelően játékos formában, cselekedtetéssel, változatos módszerekkel és eszközökkel fejlesztjük a gyermekek értelmi képességeit. A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára építve, mint életkori sajátosságra, biztosítja a kisgyermek számára a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetéről. Mindez elősegíti a kognitív képességek fejlődését, úgy, mint az észlelés, az érzékelés, képzelet, a gondolkodás, a megfigyelés, az emlékezet és a figyelem.

A környező világról szerzett tapasztalatok rendszerezése eljuttatja a gyermeket egy magasabb fejlettségi fokra. Biztosítanunk kell olyan motivált környezetet, amelyben a gyermekek aktív cselekedtetésével, közvetlen és sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzésével eljutnak a szemléletes képszerű gondolkodástól a cselekvő gondolkodásig, a fogalomalkotásig. Ösztönző környezetet kell biztosítanunk annak érdekében, hogy fejlődjön kreativitásuk.

Az értelmi nevelés célja egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismeretinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek: észlelés, érzékelés, gondolkodás, emlékezet, figyelem, kreativitás fejlesztése. Az értelmi fejlesztés során kiemelt hangsúlyt kap a differenciálás, az egyéni képességek szerinti fejlesztés. Az óvodai életben előre haladva egyre nagyobb szerepet kap az önálló gondolkodásra nevelés. A döntési képesség kialakítása és erősítése, a percepció fejlesztése, a figyelemkoncentrációs tevékenységek bővülése.

Feladatunk

- a gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, mélyítése és különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, a felfedezés, és cselekvéses, tapasztalati úton szerzett tanulás biztosítása,
- az értelmi, kognitív képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és alkotóképesség: kreativitás) fejlesztése,
- játékba ágyazott, változatos cselekvéseken alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének megteremtése a természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatok bővítése és beépítése különböző tevékenységekbe,
- az észleléses struktúrák fejlesztése,
- mindig válaszoljuk meg a gyermeki kérdéseket,
- a problémamegoldó és logikus gondolkodás fejlesztése,
- valamennyi értelmi képesség, de kiemelten a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet megteremtése,
- a családi nevelésre építés: otthon minél többet beszélgessenek, ezt javasoljuk a szülőknek, érdeklődjenek a gyermeket érintő dolgok iránt, ne hagyjanak megválaszolatlan kérdéseket, biztosítsanak közös élményeket.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- képesek figyelmüket összpontosítani,
- spontán és szervezett tevékenységekben aktívan részt vesznek,
- emlékeztük szándékos, megbízható,
- problémafelismerő és megoldó képességük alakulóban van,
- feladattudatuk és feladattartásuk kialakult,
- munkatempójuk életkoruknak megfelelő,
- türelemmel meghallgatják egymást,
- tisztán artikulálnak és érthetően beszélnek,
- verbálisan ki tudják fejezni gondolataikat,
- szívesen kommunikálnak felnőttekkel és gyermekekkel egyaránt,
- beszédészlelésük és beszédértésük fejlett,
- kifejező metakommunikációs jelzéseket alkalmaznak,
- szókincsük megfelel az elvárható életkori jellemzőknek,
- változatos mondatfajtákat használnak.

7 Az óvodai élet tevékenységformái

„...Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

(Varga Domonkos)

7.1 A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, amely az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, amely mindennap visszatérő módon, hosszan és zavartalanul kell teljesüljön. Ez a tevékenység önkéntes, kreativitást

fejlesztő, élményt nyújtó, és nem helyettesíthető mással. A gyermekek pszichikai és kognitív fejlődése szorosan összefügg a játékkal, mely során fejlődik mozgásuk, szocializációjuk és problémamegoldó képességük. A szabadjáték lehetőséget biztosít a tapasztalatszerzésre, a feszültség oldására, valamint lelki békéjük és belső harmóniájuk megteremtésére. A játék során a gyermekek megtanulják az együttműködést, alkalmazkodást, valamint nyelvi képességeik is gazdagodnak. A játék figyelése révén megismerhetjük a gyermekek adottságait, jellemvonásait és érzelmeit. A játék alapvetően a szabad akaratra épül, önkifejezést biztosít, és fejleszti a teljes személyiséget. A gyermekek első játszótársai a felnőttek, akik mintát adnak és segítenek a játék folyamatában.

Célunk a gyermek saját elképzeléseinek, vágyainak, önállóságának, kreatív ötleteinek kibontakoztatása.

Játéktípusok

Gyakorló játék bevezetője és kiegészítője a többi játékfajtnak. Főleg a 3-4 évesek játékát jellemzi. A gyakorló játék az eszközhasználatban, mozgássorok gyakorlásában, a manipulálásban realizálódik.

Szerepjátékban a gyermekek a tapasztalataikat, elképzeléseiket, a hozzájuk fűződő érzelmeiket jelenítik meg. A vállalt szerepen keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatát.

Konstruktív játék során a gyermekek különféle elemekből, anyagokból építményeket, játékszereket, modelleket hoznak létre saját elképzelésük alapján.

Szabályjátékban nem a művelet, nem a szerep rögzített, hanem a feladat és a szabály. Meghatározott célelérésre irányul. Mozgás és értelemfejlesztő játékokkal találkozhatunk itt, valamint mozgásfejlesztő és értelemfejlesztő hatása van.

Dramatizálás során eljátszanak ismert meséket, kitalált helyzeteket, szituációkat. A játék során beleélik magukat a szereplők helyzetébe.

A fejlődés jellemzői korosztály szerint

1. Gyakorló játék

3-4 éves korban: a játékos mozgást mindig ugyanabban a formában, ugyanolyan szabályok szerint ismétlik. Játékszereket, eszközöket rakosgatnak céltalanul, vagy maguk alkotta szabály szerint.

4-6-7 éves korban: a gyakorló játék csak akkor jelentkezik, ha a gyermek a fejlődésében kissé lemarad, képességei még fejletlenebbek, viszont jelentkezhet konstruktív és szerepjáték elemeként is.

2. Szerepjáték

3-4 éves korban: képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak.

4-5 éves korban: mozgásuk, értelmi és érzelmi fejlődésük alapján megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, viszonyulásait, készek ezeket játékaikban újra alkotni.

5-6-7 éves korban: tudnak vezetni és játszótársaikkal alkalmazkodni. Képesek olyan játékhelyzeteket teremteni - és abban együttműködni -, amelyben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és kapcsolatait.

3. Barkácsolás

3-4 évesek kor: az óvodapedagógus a gyermekek bevonásával készít kiegészítő játékszereket.

4-5 éves kor: segítenek az óvodapedagógusnak a játékeszközök elkészítésében és a játékok megjavításában is.

5-6-7 éves kor: a barkácsolás, a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze. A kellékeként létrehozott eszközöket felhasználják játékaikban.

4. Dramatizálás

3-4 éves korban: elsősorban a bábú mozgása kelti fel a gyermekek érdeklődését, ezért a bábuk „éljenek” a gyermekek között, legyen helyük a csoportban.

5-6-7 éves korban: kézméretüknek megfelelő bábokkal báboznak. Kedvelt mesealakokkal, hátköznapi figurákkal önállóan, kitalált szöveggel báb jeleneteket adnak elő.

5. Szabályjáték

3-4 éves kor: mozgásszükséglet kielégítő, egyszerű szabályokat tartalmazó játékokat játszanak. (mozgásos játékok például)

4-5 éves kor: képesek a szabályok megértésére, az óvodapedagógussal közösen ellenőrzik a szabályok betartását, a győzelem érdekében megpróbálnak együttműködni.

5-6-7 éves kor: olyan szabályjátékokat választanak szívesen a gyermekek, amely nagyobb ügyességet, vagy szellemi erőfeszítést igényel. Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására, megjelenik az egészséges versenyszellem. (Itt figyelniük kell, hogy maradjon is egészséges szinten a versenyszellem.)

Az óvodapedagógus feladatai

- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléti biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Biztosítsa a szükség és igény szerinti együtt játszást, támogató, serkentő, ösztönző, indirekt magatartásával.
- Az óvodapedagógus teremtsen meg a feltételeket/hely, idő, légkör és eszköz), hogy a gyermekek aktivitással, jókedvvel vehessenek részt az elmélyült, folyamatos, nyugodt játékaiban.
- Gondoskodjon pozitív érzelmeket kiváltó élményekről, így adjon minél több játéktémát a gyermekeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek játékaik során környezetüket formálhassák, kedvük, elképzelésük szerint átalakíthassák, szabadon mozoghassanak a csoportszobához tartozó játékhelységeken is.

- Tartsa szem előtt, hogy a gyermekeknek különösen fontos a minél hosszabb, megszakítás nélküli játékidő.
- Biztosítson olyan játékeszközöket, amelyek az elmélyült játék kialakulását és a fantázia fejlődését szolgálják.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekeknek az udvaron is álljanak rendelkezésükre barkácsoló, ábrázoló, manipuláló, konstruáló eszközök.
- Ismertesse meg a gyermekeket minél több mozgásos játékkal.
- Az óvodáskorban megjelenő játékfajták és azok tartalmának és minőségének gazdagítása az egyéni sajátosságok figyelembevételével (gyakorló, szerep, konstruáló, szabályjáték, barkácsolás, bábozás, dramatizálás, népi játékok).
- Játék-és eszköztáruk folyamatos gazdagítása, folyamatos bővítése: készen vásárolt, illetve közösen készített játékeszközökkel, kiegészítőkkal, játékeszközök készítésével, anyagok gyűjtése és felhasználása, népi és újrahasznosítható elemekből.
- Változatos ötletek és élethelyzetek, élményszerzési lehetőségek biztosítása, a gyermekek megfigyelése, tapasztalataik tudatos és célirányos felhasználása, erre építve a gyermekek személyiségének, értelemi képességeinek fejlesztését.
- Egyszerű, teljesíthető szabályok kialakítása.
- A gyermeki önállóságot tiszteletben kell tartani, a szabadjáték védelem alatt áll.
- Szükség és igény szerint a pedagógus játsszon együtt a gyermekekkel, adjon utánozható mintát, támogassa és ösztönözze a gyermekeket.
- Alakítson ki társas kapcsolatokat a gyermekek között, fejlessze a szociális magatartást és az önállóságot.
- Kreatív személyiségvonásokat erősítse a gyermekekben.
- Fejlessze beszédképességüket és metakommunikációjukat.
- Segítse a gyermekeket az együtt játszásban, az alkalmazkodásban, a szerepek elosztásában, a konfliktusok megoldásában.
- az óvodáskorban megjelenő játékfajtákat és azok tartalmát és minőségét gazdagítsa, de mindezt az egyéni sajátosságok figyelembe vételével (gyakorló, szerep, konstruáló, szabályjáték, barkácsolás, bábozás, dramatizálás és népi játékok terén).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- az életkori sajátosságainak megfelelő játékfajtákat játszanak,
- örömmel, elmélyülten, gazdag képzelettel, kreatívan játszanak, melyet több napon keresztül is képesek folytatni,
- társas kapcsolataikban együttműködőek, a szerepeket egymást közt elosztják,
- betartják a szabályokat, elviselik a kudarcot,
- elfogadják társaik ötleteit, saját ötleteiket elfogadtatják, tiszteletben tartják a másik játékát,
- szabálytudatuk fejlett, ehhez kialakult erkölcsi tulajdonságokkal rendelkeznek (becsületesség, kitartás, türelem), ezáltal képesek konfliktusaikat megoldani, kezelni,
- önállóan képesek játékot kezdeményezni, játékaikhoz eszközöket készíteni,
- logikai gondolkodásuk fejlett, képesek bonyolultabb szabályjátékok eljátszására is,
- képesek a tartalmas, kifejező párbeszédre,
- metakommunikációs jelzéseikkel képesek utánozni a megszemélyesített egyént szerepjátékokban,

- tevékenyen részt vesznek a gyűjtőmunkában, próbálnak eszközöket készíteni a szerepjátékokhoz.

7.2 Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játék és a munka, amelyek gyakran összefonódnak. Az óvodapedagógusnak tudatosan kell szerveznie a gyermeki munkát, folyamatosan együttműködve a gyermekekkel, és pozitív, fejlesztő értékelést adva. A munka során fejlesztjük a kitartást, céltudatosságot, önállóságot, felelősségérzetet és fegyelmezettséget. Az elvégzett munka eredménye közvetlenül érzékelhető a gyermekek számára, sokoldalúan hat képességeik fejlődésére, és a közösségi kapcsolatokat is alakítja. A gyermeki munka örömmel végzett, játékos tevékenység, amely során megtanulják az eszközök használatát, környezetük alakítását, és kialakulnak a munkavégzés alapjai. A munka célirányos tevékenység, amely külső irányítással és belső fegyelmet igényel.

Célja:

A gyermekek fokozatosan tapasztalják meg a munka örömét, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert. Munkavégzés közben alkalmazkodnak egymáshoz, megbecsülik egymás munkájának eredményét, fejlődnek közösségi kapcsolataik, alakul feladattudatuk, felelősségérzetük.

Munkafajták az óvodában

- saját személyükkel kapcsolatos munkák: önkiszolgálás
- közösségért végzett munka (naposság)
- környezet rendjének megőrzése
- növény- és állatgondozás, kerti munkák
- alkalomszerű megbízatások

Önkiszolgálás: gyermekek minden, saját személyükkel kapcsolatos tevékenységében folyamatosan szoktatjuk őket az önállóan végzett, önkiszolgáló munkára, az egyéni fejlődési ütemüknek megfelelően.

A közösségért végzett munkaformák egyike, naposság: a csoport életében nélkülözhetetlen a naposság, ami feladattudatot, figyelmet és összpontosítást igényel a gyermekektől. Ezt csak középső és nagy csoporttól alkalmazzuk, az egyéni fejlettségi szintjükhöz mérten. Az óvodapedagógusok fokozatosan vezetnek be az egyes munkafázisokat, szükség esetén verbális és tevékeny segítséget nyújtva. A gyermekcsoportokban napos táblák találhatók, ahol a naposok jelét kifüggesztjük. A naposok kötényekkel óvják ruházatukat. Feladataik közé tartozik az étkezéssel kapcsolatos teendők elvégzése, mint az asztalok megterítése, evőeszközök előkészítése, kínálás, és az asztalok környékének tisztán tartása. Emellett szalvétahajtogatás, papírzsebkendők feltöltése, és a játékok polcokra helyezése ellenőrzése is feladataik közé tartozik, az életkorhoz méretezett munkaeszközökkel.

A környezet rendjének megőrzése: a gyermekek segítenek a játék végén a játékokat a helyükre elpakolni, mondókával kísérve. Részt vesznek a csoportszoba átrendezésében és visszarendezésében, például székek elvitele és visszahozatala, abrosz leterítése és összehajtása, ceruzák, zsírkréták, gyurma elpakolása. Vágás után összesöprik és kidobják a papírhulladékot. Gyurmázás után kis seprűvel és lapáttal összeszedik a gyurmadarabokat. Saját zsebkendőjüket és a padlón talált szemetet kidobják a szemetesbe. Szólnak, ha ilyet észlelnek, és örömmel segítenek. Az

udvari játék során visszapakolják a homokozó játékokat a kosárba, és a kismotorokat is visszahozzák, egymás mellé állítva.

Növény-és állatgondozás: ha található például akvárium, csigafarm, bogárfarm az óvodában, az állatok etetésében részt vállalnak felnőtt irányításával. A csoportban található élősarok, növények megöntözésben részt vesznek. A csoportszobában különböző magvak elültetése során megfigyelik a keletkező életet, részt vesznek az időnkénti megöntözésben.

Kerti munkák: Az óvoda udvarán található konyhakert, sziklakert, virágágyás, fás és füves terület gondozásába évszakonként bevonjuk a gyermekeket. Például összegyűjtik a lehullott faleveleket és tobozokat, kis lapáttal és vödörrel a megfelelő szeméttárolóba öntik. Segítenek homokot gereblyézni, szemetet összeszedni és zsákba vagy szeméttárolóba helyezni. A virágágyásoknál részt vesznek az ültetésben, locsolásban, gyomlálásban, és a gyomokat vödörbe gyűjtik.

Alkalomszerű megbízatások: ezek a munkaformák gyakran spontánul adódnak az óvodai mindennapokban. Például egy megbízható gyermeket megkérhetünk, hogy adjon át egy dokumentumot vagy üzenetet egy másik óvodapedagógusnak vagy felnőttnek a másik csoportban. Egy ügyes nagycsoportos gyermek segíthet egy kiscsoportosnak kezét mosni vagy a csapot megnyitni. Gyermekek segíthetnek az óvodapedagógus munkájában, például szétválogathatják az összekeveredett játékeszközöket rendrakáskor, vagy kioszthatnak valamit, például szalvétákat. Ezeken a helyzeteken keresztül a gyermekek gyakorolhatják a felelősséget és segítőkészséget, miközben integrálódnak az óvodai közösségbe.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus teremtsen meg a gyermekek számára az életkorhoz, erejükhöz mért munkalehetőségeket.
- Gondoskodjon arról, hogy a gyermekek saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezhesse el minden olyan munkát, amelyre egyéni képességeik szerint képesek.
- Biztosítson balesetvédelmi szempontoknak megfelelő anyagú, méretű szerszámokat, eszközöket.
- Teremtse meg a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört.
- Ismertesse meg velük az adott munka eszközeit, azok ésszerű használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét, a munka ellenőrzésének módjait.
- Törekedjen arra, hogy a munka értékelése során kedvet ébresszen a gyermekekben a további tevékenységhez.
- Gondoskodjon arról, hogy a szülő is értse, mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása.
- Erősítse a munka iránti pozitív érzelmeket a gyermekben.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, BTMN) munkavégzését képességeikhez mérten segítjük.
- Segítse elő a gyermekek önértékelési képességének, igényszínvonalának és közösségi, társas kapcsolatainak fejlődését.

Gyermei munkatevékenységekre példák közösségi megbízatásként

- Naposi munkát középső és nagy csoportban végeznek, a feladatok fokozatos bővülésével. A naposok terítnek, leszedik az asztalt, megkínálják pajtásaikat.

- Szükség szerint átrendezik a termet, segítenek a foglalkozási eszközök kiosztásában. Ellenőrzik a csoportszoba és a mosdó rendjét, tisztaságát.
- Segítenek az udvari játékeszközök ki-és behordásában.
- Évszakonként gondozzák kertrészüket és az élősarok növényeit. Locsolnak, ültetnek, kapálnak, gyomlálnak.
- Udvarrészüket tisztán tartják, összeszedik a szemetet, sepregetnek.
- Alkalmasszerűen apró megbízatásokat teljesítenek.
- Időközönként szétválogatják a játékeszközöket, rendbe teszik a babaszobai szekrényeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- jártasságot szereznek a különböző munkafajták elvégzésében,
- önállóan használják a munkaeszközöket,
- szívesen és önként vállalják a naposságot és egyéb megbízatásokat,
- munkavégzésük során fegyelmezettek, munkájukban kitartóak, megbízhatóak,
- érzik munkájuk fontosságát és hasznosságát,
- munkavégzés közben képesek az együttműködésre,
- az egyéni megbízatásokat önállóan teljesítik,
- önmagáért végzett munkáját önállóan végzi,
- a naposi munkát feladattudattal, osztott figyelemmel, igényességgel végzik,
- szívesen és önként vállalnak munkát,
- tevékenyen részt vesznek a környezetük rendjének és tisztaságának megőrzésében,
- szívesen díszítik, szépítik környezetüket,
- szívesen tevékenykednek a közösség érdekében örömszerzés céljából,
- segítő szándékkal állnak társaikhoz.

7.3 Tevékenységekben megvalósuló tanulás

*„Hallom és elfelejtem. Látom és emlékszem. Csinálom és megértem.”
(Konfúcius)*

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, és az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkereteken belül valósul meg. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását. A kiemelt figyelmet igénylő (SNI, BTMN) gyermekek esetében fontos annak szem előtt tartása, hogy

egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek. Az ő spontán tanulásukat az erősebb területeire, oldalaira összpontosítva segítjük elő.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- Utánzásos, minta-és modellkövetéses, magatartás-és viselkedés tanulás.
- Spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- Cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés-gyakorlati probléma-és feladatmegoldás.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek szervezése által megvalósuló tanulás.

Célunk

- a spontán és szervezett tapasztalatszerzés útjának biztosításával a gyermeki személyiség kibontakoztatása, képességek fejlesztése, tapasztalatok bővítése, rendezése.
- a szociális tanulás során, gyermekeinkkel elsajátíttatni a kommunikációs és kooperációs technikákat és azok alkalmazását.

Feladataink

- Tudatos, tervszerű felkészülés.
- A tevékenységek szervezése során elegendő mennyiségű, minőségű és méretű, esztétikus eszközök biztosítása.
- A gyermekek életkorának, egyéni fejlettségének megfelelően valósítjuk meg az időkeretet, a helyet és a módszereket.
- Tanulástámogató környezetet teremtünk meg.
- A kitűzött célunk eléréséhez a gyermeki tevékenységek megfelelő felépítése, a gyermekek motiváltságának fenntartása, aktivitásuk fenntartása.
- Figyelembe venni a gyermekek saját ütemű fejlődését és ehhez igazítani a feladatadást, többféle lehetőséget felkínálni egy adott képességtípus gyakoroltatásában, fejlesztésében.
- Eltérő szükségletű gyermekek támogatása.
- A tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztése.
- Személyre szabottan, pozitívumokra építve, differenciáltan adjunk olyan értékelést a gyermekeknek, amelyek fejlesztően hatnak a gyermekek személyiségének fejlődésére.
- A gyermekek önértékelési képességének megalapozása, fejlesztése.
- A gyermekek belső pszichés szükségleteit kielégítő, változatos tevékenységek, élményszerzési lehetőségek megtervezése és megvalósítása.

Pedagógus kötelezettségei

- Pedagógiai céljai összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével
- A foglalkoztatási formákat (egyéni, mikrocsoportos), tanulásszervezési eljárásokat (differenciált, kooperatív technikák, párhuzamost tevékenységek) ismeri és a csoport sajátosságainak figyelembevételével alkalmazza.

- A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátosságainak, testi-lelki állapotának, érdeklődésének, kíváncsiságának megfelelően befolyásolja.
- Az alkalmazott pedagógiai módszerei a sokoldalú személyiségfejlődést támogatják és módszertani kultúrájának kiművelésére törekszik.
- Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- Folyamatosan elemzi, értékeli és fejleszti pedagógiai munkáját.
- A gyermekeket fokozatosan, különösen az utolsó évben az iskolai nevelésre, oktatásra készíti fel.
- Az IKT eszközök adta lehetőségeket használja szakmai munkája során.
- Nyitott az online megvalósuló szakmai együttműködésekre.
- Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.

A gyermeki fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- érzékelésük, észlelésük differenciálódik,
- megjelennek akarati tulajdonságaik: kitartás, önállóság, céltudatosság,
- kialakul a szándékos figyelmük, rendelkeznek a felidézés, a bevésés képességével,
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van,
- önálló megfigyeléseket végeznek, a jelenségeket változásukban is felismerik,
- felfedezik az összefüggéseket, az ok-okozati viszonyokat,
- képesek az önálló feladatvégzésre, kialakulóban van feladattudatuk, szabálytudatuk,
- társas kapcsolataikra az együttműködés jellemző,
- ellenőrzik a saját tevékenységüket, ismerik értékeiket,
- az eszközökre vigyáznak, megfelelően használják azokat,
- élményeiket, tapasztalataikat önállóan, érthetően elmondják,
- beszédük fejlett, képesek a tartalmas, kifejező párbeszédre.

8 Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

8.1 A külső világ tevékeny megismerése

„A természet világa sem nem végtelen, sem nem sebezhetetlen. Kíméletre és védelemre van szüksége.”
(David Attenborough)

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen, szűkebb és tágabb, természeti, -emberi, -tárgyi környezetről, annak formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz. Tanulja a védelmét, az értékek megőrzését. Miközben felfedezi a környezetét olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek segítik a gyermeket a környezetben való biztos eligazodásban. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, közösséghez való tartozás élményét, a család értékeit, és mindezek védelmét és szeretetét.

A nevelés célja a gyermekek életkoruknak megfelelő szinten minél több tapasztalatot szerezzenek mozgásos és érzékszervi tevékenységeken keresztül az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Fedezzék fel a természeti és tárgyi környezet szépségeit. Tudjanak rácsodálkozni a szépre, a jóra. Váljék igényükké a természeti és épített környezet megóvása, a környezettudatos életforma. A közvetlen természeti és társadalmi környezetét tevékenyen befolyásolni és védeni tudó gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A mi feladatunk, hogy megtervezzük és megteremtsük azokat az alkalmakat, amelyek során a gyermekek rácsodálkozhatnak a természet szépségeire, összhangjára, tapasztalhatják a kölcsönös előnyöket és maguk is tehetnek azért, hogy kellemes környezetben éljenek.
- Lehetőséget biztosítsunk az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, ezek feldolgozására, a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az információszerzés sokoldalú biztosításával gyarapítsuk az aktív és passzív szókincsüket.
- Megalapozzuk a gyermekekben környezetük védelmének és a természet szeretetének igényét. Természetbarát szemléletmód kialakítása.
- Megismertetjük a környezettudatos magatartás alapjait a gyermekekkel.
- Biztosítson tapasztalatszerzési lehetőséget séták, kirándulások során, az óvoda udvarán és kertjében, vagy a csoportszobai természetsarokban végzett tevékenységek által.
- Biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok és virágoskert működjék.
- Alakítsa ki a szülőföldhöz, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív viszont.
- Tegye lehetővé, hogy megismerjék városunk és környékének nevezetességeit és kirándulóhelyeit.
- Tartsa szem előtt a fenntarthatóság tartalmi jellemzőit és a mindennapi munkájában ezt ismertesse meg a gyermekekkel. Nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra, a gyermekek ökológiai szemléletformálás megalapozására.
- Tanítsa meg a gyermeket a rácsodálkozásra, a környezet szépségeinek értékelésére, figyeltesse meg a természet színeit, hangjait, változásait.
- A néphagyományok ápolását szem előtt tartva ünnepelje a gyermekcsoporttal a jeles napokat.
 - A biztonságos életvitel szokásainak kialakítása.
 - Természetes anyagok előtérbe helyezése.
 - A családok szemléletének is formálása közös programok: szelektív hulladékgyűjtés által.
 - Esővízgyűjtő elhelyezése az óvoda udvaron.
 - Madárvédelmi berendezések ellenőrzése, karbantartása, madáretető, itatók téli feltöltés.

Környezetismereti témakörök

- család-óvoda-lakóhely,
- testrészek – egészségvédelem,
- évszakok megfigyelése, természeti változások, jellemzők,
- évszakok-időjárás-öltözködés összefüggései,
- napszakok-hónapok,
- magyar állatvilág: ház körül élő állatok, erdei állatok, vadállatok megismertetése,

- magyar növényvilág, erdei és ház körüli virágok, bokrok, fák megismertetése,
- a ház körüli szárnyasoktól a madarakig, összehasonlítás, külső jegyeik, hasznosságuk szerint
- gyümölcsök-zöltségek fogalma, felsorolása, összefüggése az egészséges táplálkozással,
- közlekedés szűkebb környezetében,
- közlekedés: szárazföldi, föld alatti, vízi, légi,
- népi hagyományaink, melyek az ünnepeinkhez és a természet változásaihoz kapcsolódnak, például őszi betakarítások, szürettek, tökhét ... ezeket változatos tevékenységekkel, élmények átélésével biztosítjuk,
- ünnepek: családi ünnepek: névnapok, születésnapok, Mikulás, Advent, Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösd, nemzeti ünnepek október 23, március 15., magyar népszokásaink, jelképeink megismertetése
- olyan lehetőségek megteremtése, ahol megismerkedhetnek lakóhelyük épületeivel, hídjaival, természeti és művészeti nevezetességeivel
- jeles napok: Víz Világnapja, Föld Napja, Madarak és Fák Napja, Állatok Világnapja, Takarítási Világnap, Autómentes Világnap
- Fenntarthatóságra nevelés

Környezetvédelmi világnapok megünneplése óvodánkban

Időpont	Esemény
09. 20. Feladat ajánlás Jelszavunk:	Takarítás Világnapja Csoportszoba, öltözők takarítása, szemétszedés, kertgondozás „Tiszta udvar, rendes ház!”
10. 04. feladat ajánlás Jelszavunk:	Állatok Világnapja Vadon élő állatok, bogarak megismerése, hasznuk, fontosságuk. Kirándulás a Miskolci Vadasparkba. „Ne bántsd a bogarakat és rovarokat, ismerd meg őket!”
03. 22. feladat ajánlás Jelszavunk:	Víz Világnapja A víz fontosságának tudatosítása. Élhetünk-e víz nélkül? Takarékoskodjunk a vízzel! Kirándulás a békás tóhoz és a Hejő patakhoz. „A víz az élet, takarékoskodjunk vele!”
04. 22. feladat ajánlás Jelszavunk:	Föld Napja Szép környezet kialakítása, virágok ültetése. Értékeink megóvása! „Óvd a Földet!”
05. 10. feladat Jelszavunk:	Madarak és Fák Napja Kirándulás a Tapolcai park és tó környékére. „Vigyázz a madárra, ha a kertedbe repül!”
06. 05. feladat Jelszavunk:	Környezetvédelmi Világnap Kirándulás Lillafüredre „Védd a természetet! Ne szemetelj!”

Környezetvédelem (föld, víz, levegő és élővilág)

A gyermekek érzelmi kötődésük révén megtanulják megbecsülni és védeni környezetüket. Különböző tevékenységeik során tapasztalják, hogy saját cselekedeteikkel hozzájárulhatnak környezetük fenntarthatóságához. Szervezhetünk szemétszedési akciókat, újrahasznosítási projekteket, amelyekkel felhívjuk figyelmüket a hulladék csökkentésére és újrahasznosítására. Az ilyen tevékenységek segítik a döntéshozatali és kommunikációs készségeik fejlődését, miközben érzelmileg kötődnek a természethez és annak védelméhez.

A fenntarthatóságra nevelés

- a fenntartható fejlődés érdekében környezettudatos magatartásforma megalapozására törekszünk,
- programunk a környezeti nevelést kiemelten kezeli, erre építve a fejlődést elősegítő tevékenységeket a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséggel,
- a természeti és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezeljük a helyi adottságok alapján,
- minden óvodai dolgozó szem előtt tartja a fenntarthatóságra nevelés tartalmi jellemzőit és ez megnyilvánul mindennapi munkájukban. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, illetve ennek megalapozására a gyermekek körében. (Takarékosság az árammal, a vízzel, minél kevesebb szemetelés, szelektív hulladékgyűjtés, és újrahasznosítás stb.)
- a szelektív hulladékgyűjtés rendjének és módjának, feltételeinek továbbfejlesztése. Az udvaron elhelyezett komposztáló használata.

Gyermeki tevékenységek

- Megfigyeli az évszakok jellemzőit, az időjárás változékonyságát, tapasztalatot szerez, összefüggéseket fedez fel a természet változásai, az időjárás és az öltözködés között.
- Kirándulások, séták, során alkalmazza a közlekedés szabályait, megismeri a kulturált viselkedés szabályait.
- Kerti munkát végez, közben megismerkedik a kerti szerszámokkal, azok használatával.
- Az udvaron fákat, növényeket ültet. Veteményez, nyomon követi a növények fejlődését, gondozza azokat, közben megfigyeli a fákat, bokrokat és a felbukkanó rovarokat.
- Madáretetőt készít, eleséggel látja el az itt telelő madarakat.
- A természetsarokban fa és cserjegyallyakat hajtát, gumót, hagymát, magvakat csíráztat, megfigyeli az induló életet, tárgyakat gyűjt a bővítéshez.
- A közösen vásárolt, vagy otthonról hozott zöldség-és gyümölcsfélélékből vitamintálat készítesz, szeletel, ízesít, ízlel.
- A napszakokra jellemző tevékenységeket eljátsza szimulációs játékban.
- Játéka során alkalmazza a családról, a foglalkozásokról, az emberi testről, annak ápolásáról szerzett ismereteit.
- A város adta lehetőségek maximális kihasználása látogatásra: iskola, orvosi rendelő, mentőállomás, tűzoltóság, repülőtér, rendőrség, vasútállomás, piac, múzeumok, Csodamalom Bábszínház, Nemzeti Színház, Miskolci Állatkert, Avasi Arborétum, Tapolca, Lillafüred.
- Megünnepli a természet ünnepeit, kirándul, barkácsol, gyűjtöget, játékos programokon vesz részt.

- A hagyományos és néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeknek tevékeny résztvevője, a csoporttal közös élményeket szerez, részt vesz a hagyományok felelevenítésében, megismerésében, s ez erősíti magyarságtudatát.
- Megfigyeli a környezetszennyezés néhány elemét (füst, por, zaj, szemet) ezekkel kapcsolatban egyszerű vizsgálódásokat végez.
- A közelben lévő Hejő-patakban megfigyeli a víz tisztaságát, vizsgálódást végez.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- ismeri a társadalmi és családi környezete fontosabb adatait,
- ismerik az ünnepeket és jelképeiket,
- megtudnak nevezni hazai növényeket állatfajtaikat és nevezetességeket,
- ismerik a hónapokat, napszakokat és az ezekhez köthető tevékenységeket,
- felismerik nemzeti zászlót és jelképeinket,
- elfogadja és tiszteletben tartja a különbözőségeket,
- alkalmazza az elemi közlekedési szabályokat, ismer többféle közlekedési eszközt,
- ismeri és megnevezi a környezetében lévő néhány intézményt és azok rendeltetését,
- felismeri a tárgyak és jelenségek közötti összefüggéseket,
- tárgyakat, jelenségeket rendeltetésük és külső jegyeik alapján összehasonlít,
- ismeri a testrészeket, a test felépítését,
- tudja a napszakokat,
- megkülönbözteti egymástól az évszakokat, ismeri az egyes évszakok néhány jellegzetességét,
- alkalmazza a „növény” szót, mint gyűjtőfogalmat, tudja, hogy mi tartozik oda. (fa, bokor, virág, fű, stb.),
- ismeri a növény fejlődésének menetét, a fejlődés és az időjárás összefüggéseit,
- alkalmazza a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit,
- tudja csoportosítani az állatokat aszerint, hogy hol élnek, ismeri azok legfőbb jellemzőit, védelmét,
- összehasonlítja a házi szárnyasokat, az ismert madarakkal, külső jegyeik, hasznosságuk alapján,
- ismeri a zöldség és gyümölcs fogalmát, többféle zöldséget és gyümölcsöt meg tud nevezni,
- az egészséges táplálkozás (vitamin és zöldség fogyasztás) és gyümölcsfogyasztás összefüggéseit megérti,
- gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismerik a közlekedési eszközöket.

8.2 Matematikai tartalmú tapasztalatszerzések a külső világ tevékeny megismerése során

A környezetünk valóságával való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat tudnak szerezni az őket körülvevő tárgyak és jelenségek formái, mennyiségi és téri viszonyairól. Nagyon sok lehetőség nyílik a játék és a szabadidős tevékenységekben matematikai tartalmak közvetítésére. A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése alapvető a matematikai szemlélet megalapozásához. Cselekedtetéssel és megfigyelésekkel igyekszünk biztosítani a tapasztalatszerzéseket (mérések, összehasonlítások,

kísérletek stb.), melyek idővel ismeretökké válnak, ezeket az ismereteket pedig a későbbiekben gyakoroltatjuk, mélyítjük, bővítjük.

Nevelési célunk a környezet mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása lehetőség szerint természetes környezetben. A gyermekek tér, sík és mennyiség fogalmának alakítása.

Feladataink

- matematikai tapasztalatszerzési lehetőségek,
- megfigyelések és Kísérletezések biztosítása,
- matematikai tartalmú felfedeztetések lehetőségének biztosítása, tudatosítása
- ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása
- a logikus gondolkodás, a problémamegoldó képesség alapozása, fejlesztése,
- tevékenykedtetés közben figyelni a csoport igényeire és szükségleteire a képességeik terén
- érdeklődés felkeltése, az aktivitás fokozása, a figyelem tartósságának növelése, a jó teljesítményre serkentés, de úgy, hogy a gyermek számára érdekes játékot, jó élményt jelentsen,
- építeni a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére,
- elősegíteni a gyermekek önálló problémamegoldását,
- cselekvő tapasztalatszerzés biztosítása,
- megfigyeltetések biztosításával fejleszteni a gyermekek észlelését,
- fejleszteni a vizuális és az auditív észlelést,
- a mozgást és tapintásos észlelés fejlesztése,
- az alaklátást és a formaállandóság fejlesztése,
- fejleszteni a finommotorikát és a testsémát,
- fejleszteni az egyéni megismerő képességeket, a problémalátásukat, a problémamegoldó képességüket, összehangolva a csoport egészének fejlesztésével,
- tegyük lehetővé a többféle megoldást,
- minél több problémahelyzetet teremtsünk, hogy nyíljon lehetőség ezek megoldásának megtapasztalására,
- a gyermek valamennyi érzékszervét vonjuk be a tapasztalásba,
- erősítsük a jó megoldások megtalálásának kedvét, az igazság, és a hibajavítás igényét,
- hagyjuk a gyermekeket saját logikájuk szerint gondolkodni,
- egyénileg fejlesszünk és differenciáljunk,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében (SNI, BTMN) a kognitív funkciók a meglévő ismeretek fejlesztése, az észleléses struktúrák: látás, hallás, tapintás fejlesztése.

Gyermeeki tevékenységek

- Tevékenykedés közben számolnak, játékos cselekvéssel számtani műveleteket végeznek.
- Tapasztalatokat szereznek a darabszám változásáról (hozzáadnak, elvesznek, egyenlővé tesznek).
- Ismereteket szereznek a geometria körében. Tépnek, vágnak, rajzolnak, síkmértani formákat. Bemozognak földre rajzolt alakzatokat (kör, négyzet, háromszög, téglalap stb.)

- Összehasonlítanak, szétválogatnak, megnevezett tulajdonságok, vagy saját szempontok szerint (halmazok, részhalmazok képzése)
- Kiválasztanak tapintás, látás, hallás, körbeírás alapján tárgyakat.
- Mennyiségi tulajdonságok, térbeli kiterjedések alapján sorbarendezést végeznek. (Sorszámok gyakorlása)
- A számfogalom megalapozása érdekében összemérnek, párosítanak, mennyiségekkel, halmazokkal (becslés, számlálás). Méréseket végeznek különböző egységekkel (magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság, bőség)
- Tükör előtt mozognak, tükör előtt tevékenykednek, tapasztalatot szereznek a szimmetria körében.
- Síkbeli és térbeli alkotásokat, építményeket másolnak le, illetve önállóan alkotnak.
- Ritmikus sorokat hoznak létre térben és síkban, önállóan, illetve szabály alapján.
- Tevékenykedés közben tájékozódnak a síkban ábrázolt világban. (zárt, nyitott vonalak, labirintus) és a térben (testtudat, irányok, laterális, névutók)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- a gyermekek képessé válnak arra, hogy úgy általában megértsék az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatait, gondolatát képesek követni.
- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataik vannak, azt el is mondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, esetenként javítják saját tévedéseiket.
- Általában szívesen vállalkoznak a felvetett, vagy felismert problémák megoldására.
- Képesek megnevezett tulajdonságok szerinti válogatására, sorbarendezésére.
- Összehasonlításukat szóban is kifejezik és mások megállapításainak igazságát megítélik.
- Értik és helyesen használják a mennyiségeket, halmazokkal kapcsolatban összehasonlítást tudnak végezni.
- Magasság és hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni. Az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni.
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig), akkor is ha az elemek különféle színűek, különböző nagyságúak, és különféleképpen lehet elrendezni is.
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet és kevesebbet is.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Felismerik és megnevezik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Képesek ok-okozati összefüggések megértésére.
- Tudnak mesélni tevékenységről, történekekről, képről, egyszerű darabszámmal is kapcsolatos történeteket.
- Az elmondott történetet eljátszással, kirakással, rajzzal meg tudják jeleníteni.
- Építései, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye továbbra is a szemléletük fejlődése: azonosítani tudnak különféle helyzetekben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Ha mintát adunk, akkor másolással képesek megjeleníteni megegyező színben, nagyságban, eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- A tükörrel való tevékenységük tapasztalatszerzésre és élményszerzésre szolgál.
- Matematikai tartalmú ismereteiket tevékenyen alkalmazzák: sorszámnevek, tőszámnevek, geometria.

- Képesek mennyiségek megállapítására, összehasonlítására, becslésére, képesek tulajdonság szerint halmazok csoportosítására, párosítására.
- Több, kevesebb, ugyanannyi relációkat alkalmazzák, képesek halmazok számosságának változtatására: hozzáadás, elvétel.
- Térbeli és síkbeli tájékozódásuk alakulóban van.
- A téri tájékozódásukat érintően ismerik a jobbra, balra irányokat, meg tudják különböztetni az állásokat, értik és követni tudják az irányokat, illetve ismerik a helyeket kifejező névutókat: alá, fölé, közé, alatt, fölött. Ismerik és tudják mit értünk a vízszintes síkban az alatta, fölötté szavakon.

8.3 Verselés, mesélés

„A mesékben minden benne van, élet és halál, vereség és győzelem, túlvilág, csodák, csodatévő lények.”
(Csukás István)

„A mesékben minden megtörténhet, ahogy az életben is.”
(Csoóri Sándor)

A mesélés-verselés tevékenység ráhangolódását rituálékkal, bensőséges szokásokkal segítjük. Anyagválasztásunkban hangsúlyos a korosztályoknak megfelelő népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág meséi. Mindemellett választunk a kortárs és klasszikus hazai és más nemzetiségek alkotásaiból is.

Az érzelmi biztonság és az anyanyelvi nevelés fontos eszközei a játékos mozgásokkal kísért mondókák, dúdoló és versek. Ezek érzéki és érzelmi élményt nyújtanak a gyermekeknek ritmusukkal és mozdulataikkal. A magyar gyermekköltészet és népi hagyományok számos alkalmat kínálnak a mindennapos mondókázásra és mesélésre. A mesék segítenek a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésében, és megoldásokat kínálnak a különböző helyzetekre. A népmesék pozitív jellemvonásokat fejlesztenek, és életre szóló nyomot hagynak a gyermekekben. Az óvodában a gyermekek életkorának megfelelően különböző mesék és mondókák segítik a szemléletmódjuk és világképük kialakítását.

Az irodalmi alkotások dramatizálása során fejlődik a gyermekek fantáziája és beszédkészsége. A bábjáték és dramatikus játékok inspirálják a gyermekeket a megismerésre és érdeklődésre. Az élményeket kötetlen formában szervezzük, ahol az óvodapedagógus előadása és a gyermekek fantáziája dominál. A nap folyamán többször mesélünk, különös figyelmet fordítva az alváshoz nyugalmat biztosító mesékre. A mese gerincét a népmesék adják, de más típusú mesék is helyet kapnak. Fontos, hogy a meséket többször meghallgassák, és különböző módszerekkel dolgozzuk fel, hogy erősítsük a pozitív hatásukat. Az önálló szöveg- és mesemondás is bátorított. Az előadásokat metakommunikációs jelzésekkel támogatjuk, hogy esztétikai élményt nyújtsunk a gyermekeknek. A vers és mese mellett a bábozás és dráma fontos szerepet kapnak. A játékokba bevonjuk a személyiségfejlesztés eszközeit is. A nyugodt légkör és szokásrendszer kialakítása kiemelt feladatunk.

Nevelési célunk a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése az irodalmi nevelés által. Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, értelmi, esztétikai, erkölcsi fejlődésének elősegítése, művészi értékű alkotásokkal a gyermeki személyiség sokoldalú formálása, olvasóvá nevelés alapjainak lerakása.

Feladataink

- Keltsük fel a mese és vers iránti érdeklődést.
- Az óvodapedagógus elsődleges feladata az élménynyújtás. Beszédmódunk utánzásra méltó példa legyen.
- Biztonságot nyújtó és nyugodt érzelmi légkör megteremtése.
- Ismerje meg a család mesélési szokásait, beszéljen a szülőknek a mese és vers fontosságáról.
- Teremtse meg a mindennapos mesélés lehetőségét (hely, idő, szokásrendszer) A pihenés előtti rendszeres meséléshez is!
- Az irodalmi anyagot úgy válassza ki, hogy nyelviileg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek.
- Mese és versmondás alkalmával építsen a spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények kivására.
- Az anyanyelv megszerettetése és a beszédkultúra megismertetése.
- Művészi értékű anyagkiválasztás az életkori sajátosságokhoz, a gyermekek igényeihez, érdeklődéséhez, érzékeléséhez igazodva, a tervszerűség, tudatosság, fokozatosság elvét szem előtt tartva.
- Népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetése.
- Megértő, a gyermekeket elfogadó, biztonságot sugárzó légkör megteremtése.
- Beszédmódunk utánzásra méltó példa legyen (élmény nyújtás).
- Anyanyelv megszerettetése, beszédkultúra megalapozása.
- Szeptember 30.: a Népmesék Világnapja alkalmából csoportszintű megemlékezést biztosítson az óvodapedagógus. A magyar kultúra napja január 22.
- Mese-versmondás örömszerző élményének megteremtése, anyanyelvi játékokból fakadó ritmus-és hangzásélmény biztosítása.
- Éljen a komplexitás lehetőségével. A gyermekek életkori sajátosságai, egyéni fejlettségi szintjük figyelembevételével teremtsen meg a dramatizálás lehetőségét. (Ennek megfelelően biztosítsa a szükséges eszközöket: a helyet és a feltételeket: ruhadarabok, fejdíszek, bábok.)
- Fejlessze a gyermekek aktív és passzív szókincsét, kifejezőkészségét, bővítsen ismeretanyagát.
- A jeles napokhoz és ünnepnapokhoz is keressünk megfelelő meséket.
- Alkalmazzon minél több mozgással kísérhető verset és mondókát.
- Alkalmazza a néphagyományhoz kapcsolódó irodalmi anyagot.
- Ismertesse meg a népmesék sajátos nyelvezetét, és ez által bővítsen szókincsüket, használja a tájnyelvet.
- A mesemondás és versmondás örömszerző élmény legyen.
- anyanyelvi játékokból fakadó ritmus-és hangzásélmény biztosítása.
- Igaz történetekkel, elbeszélésekkel, szólamokkal, közmondásokkal, csúfolókkal, találós kérdésekkel ismertesse meg a gyermeket.
- Művészeti nevelés (a szép iránti fogékonyság felébresztése, esztétikai érzelmek gazdagítása)
- A gyermeki önkifejezés alternatív lehetőségeinek biztosítása az óvodai nevelés tevékenységeinek megvalósulásában.
- Szervezzon könyvtárlátogatást!
- Biztosítson a gyermek számára könyveket és szoktassa a helyes használatára!

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, BTMN) nevelése irodalmi élményekbe ágyazott fejlesztéssel.

A gyermekek 3-4 éves korban

főként az ölbeli játékokat, lovagoltatókat játszunk. Ezek nagy örömet szereznek a gyermekeknek, oldják az óvodába lépés feszültségét, segítik az óvodapedagógus és gyermek közötti szeretetteljes érzelmi kötődés kialakulását. Ezeken a mondóka játékokon kívül egyszerűbb népi rigmusokat, rövid versikéket szituációkban mondogatunk nekik. A mesék közül olyanokat válasszunk, amelyeknek cselekménye egyszerű, érthető, pozitív érzelmeket, a biztonságot, a jót sugallják. A meséket, a mondókákat sokat ismételjük.

4-5 éves korban

népi mondókákat, névcsőfolókat, hangutánzó mondókákat, tréfás verseket, halandzsa szövegű kiolvasókat válogatunk, melyek ritmikusak és könnyen megjegyezhetőek. A vidámságot és a humort fontosnak tartjuk, ebben a korban a gyermekek már ezt megértik. Az egyszerűbb állatmeséket fokozatosan váltják fel a népmesék, egyszerűbb népszokások dramatizálása. Egyre több csodás elemet tartalmazó rövidebb tündérmeséket is mondhatunk már nekik. A csoda ebben a korban kezd izgalmassá válni. Rövid csalimeséket is mondunk, találós kérdésekkel csiszoljuk gondolkodásukat.

6-7 éves korban

megerősítjük a néphagyományok ápolását és a természet szeretetét. Megismerkedünk a nagy magyar költők gyermekeknek szánt, szép lírai verseikkel. Verses meséket, hosszabb tündérmeséket és hosszabb népmeséket is mesélünk.

Gyermeki tevékenységek

- Mondókázik, verset mond az óvodapedagógussal együtt.
- A hallott meséket eljátsza, dramatizálja.
- A mesékhez bábokat, kiegészítőket készít, felnőtt segítségével.
- Ábrázolja kedvenc hőseit.
- Szívesen nézeget mesekönyveket, esetleg mesél a képekről.
- Játékában alkalmazza a tréfás mondókákat.
- Bábozás közben megjeleníti belső érzelmeit, és szorongásai oldódnak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Igénylik a rendszeres mesehallgatást, szívesen hallgatnak és idéznek fel meséket, mondogatnak hangulatokhoz kötődő verseket, mondókákat, bátran alkotnak saját mesét, mondókát, verset.
- Megszilárdultak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások.
- Ismernek és felismernek népi, klasszikus és kortárs műveket, népmesei, népi kifejezéseket, közmondásokat, szólásokat, szállóigéket.
- Szeretik, becsülik, örömmel lapozgatják, nézegetik a könyveket, óvják az eszközöket.
- Össze tudják kötni a folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait. (szövegértés)
- Szívesen élük újra élményeiket a bábozás, dramatizálás segítségével.
- Az erkölcsi értékeket felismerik az irodalmi művekben.

- Mesehallgatás közben képesek belső képalkotásra és azok képi kifejezésére (ábrázolás, mozgásformák, zene, ritmus).

8.4 Ének, zene, népi játék, tánc

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, ami átsegíti sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

(Kodály Zoltán)

A zenei anyag tervezése során figyelembe vesszük az évszakok változásait, jeles napokat, ünnepeket, természeti jelenségeket.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc a néphagyomány meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésbe, élményalapú értékközvetítés eszközével.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, a zenélés felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvoda ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza és elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik. A dalos játékok közös éneklése fejlesztik a zenei készségeket/ritmusérzék, hallás, éneklési készség/és formálják a gyermek nyelvérzékét. Helyesebbé válik a beszéde, kiejtése, hanglejtése. A dalos játékokhoz kapcsolódó mozgásformák és tánc során fejlődik mozgáskészsége, testséma ismerete, térérzékelése, vizuális memóriája. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességének és zenei kreativitásának alakulásában. A zene világnapja: október 1. (Az Idősek Világnapja is ez a nap)

Nevelési célunk zenei készségek, a zene befogadásához szükséges képesség fejlesztése, valamint zenét értő és szerető, egészséges, boldog emberré nevelés.

Gyermeki tevékenységek

- Népi, dalos játékokat játszanak, ritmikus mondókákat játszanak a nap bármely szakában jókedvvel és érzelmi gazdagsággal.
- Önállóan, tisztán énekelnek, zenét hallgatnak.
- Érzik és érzékeltetik az egyenletes löktetést, ritmust tapsolnak.
- Egyszerű néptánc mozdulatokat, együttes mozgásformákat végeznek, eleinte az óvodapedagógus irányításával később önállóan is.
- Megismerik és játékaikban is használják az egyszerű hangszereket: dob, cintányér, háromszög.
- Szívesen hallgatják az óvodapedagógus énekes és hangszeres előadását.
- Játsszanak a hangjukkal, halkán-hangosan, mélyen-magasan énekelnek, mondókáznak.

Feladataink

- Az óvodapedagógus juttassa élményekhez a gyermekeket az énekléssel és a zenehallgatással, keltse fel a zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Hangolja össze a dalanyagot a zenei nevelési feladattal.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a gyermekdalokat, dalos játékokat, szoktassa a tiszta éneklésre őket.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmus érzékét, harmonikus, szép mozgását.
- Tanítson a gyermekeknek táncos mozgásokat, néptánc-elemeket.
- Ismertesse meg a gyermekeket egyszerű hangszerekkel.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi hovatartozást.
- Az óvodapedagógus az önmaga zenei kulturáltságát is fejlessze, kutasson új zenei, még nem tanított alkotások után.
- Pozitív zenei és érzelmi légkör megteremtése.
- Zenei anyanyelv alakítása.
- Népi kultúra értékeinek közvetítése.
- Ének-zene-ritmus-mozgás egységének megalapozása.
- Zenei képességek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) egyénhez mért fejlesztése.
- Ölbeli játékok, népi gyermekdalok, népdalok, kortárs és klasszikus művészeti alkotások gyűjtése éneklés zenehallgatás céljából.
- Néptánc alapelemeinek megismertetése.
- Esztétikus mozgáskultúra alakítása.
- Zenei alkotókészség fejlesztése.
- Zenei eszközök és hangszerek megismertetése és használata. (Esőbot)Természetes és újrahasznosított anyagból hangszerek készítése.
- Megismertetni pár szemelvényt, főleg társadalmi és természeti ünnepekhez kapcsolódó klasszikus és kortárs zeneirodalomból.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szépen és tisztán éneklük a dalokat, és képesek önállóan is elkezdni az éneklést.
- A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Felismerik a magas-mély éneklés közti különbségeket, maguk is tudnak így énekelni, dalt kezdeni.
- Képesek a dallam-motívum bújtatására. Érzik a ritmus és az egyenletes lüktetés különbségét, ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Megfelelően használják az ütő, vagy ritmushangszereket.
- Az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják. Változatos mozgáskombinációkat hajtanak végre.
- A mozgás során a teret maguk körül kihasználják, bemozognak.
- Képesek dallam, ritmus és mozgás improvizálására.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott élőzenét és hangszeres játékot.
- Felismerik a magas-mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak így énekelni és dalt kezdeni.

- Ismerik a halk-hangos közti különbséget, tudnak halkán és hangosan is énekelni, tapsolni és beszélni.

8.5 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka, mint az ábrázolások különböző fajtái a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre, az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra. A kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az ábrázolást, mint szabad alkotást az önkifejezés eszközének tekintjük. Sokféle tevékenység sorolható ide a firkálástól, a rajzon át a festésig, a bábkészítéstől kezdve a legkülönbözőbb anyagok felhasználásával barkácsolt eszközök felhasználásáig minden. Az óvodai művészeti alkotásoknak legjobb modellje a család, a természet változása, állandó megújulása, a növény és állatvilág. A természet és a belőle építkező mozgás, képkalkotás, zene, olyan maradandó élmény a gyermek számára, amelyből élete végéig táplálkozhat. A tevékenységek az óvodapedagógus által biztosított feltételekkel az egyéni fejlettségekhez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejező képesség komponáló, térbeli, tájékozódó-és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermeki tér-forma és szín képzetének gazdagodását, képi gondolkodásának fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását.

Nevelési célunk a gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri, szabad önkifejezése. A gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A természet és a belőle építkező mozgás, képkalkotás és a zene kapcsolata olyan maradandó élmény a gyermek számára, amelyből élete végéig táplálkozhat.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit.
- Az óvodapedagógus segítse a gyermek téri, formai és színeképzetének gazdagodását, esztétikai érzékének gazdagodását
- Segítse elő a természet szépségeire, színeire, formáira való rácsodálkozással a művészi alkotások, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás alakulását.
- Biztosítson sokféle eszközt és anyagot, ismertesse meg a gyermekeket a különböző technikákat, keltse fel a gyermekekben a tevékenység vágyát.
- Erősítse az eszközhasználat pontosságát, az eszközök tisztántartásának igényét.
- Ügyeljen arra, hogy az ábrázolás eszközeivel, balesetmentesen bánjanak.
- Segítse elő, hogy a szülők is adjanak gyermeküknek lehetőséget az otthoni ábrázolásra.
- Teremtse meg a szabadidős, illetve kötött ábrázolás hangulati, tárgyi, eszközbeli feltételeit, a minden gyermek fejlődését belülről segítő motiválást.
- Az ábrázoló tevékenységek során biztosítsa a kötetlen, műhelyhangulat kialakulását. (halk zeneszó, közös éneklés, mondókázás, versmondás). Legyen igényes a környezet formálásában, törekedjék a természetes, jó minőségű anyagok használatára.
- A csoportszoba díszítésében mértéktartó legyen.

- Gyűjtse és időnként elemezze a gyermekrajzokat.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél (SNI, BTMN) fogyatékságuk figyelembevételével erősítse az észlelő apparátust, a taktilis érzékelést és a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb fejlesztését célozza. Külön gondot fordítva arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Gyermeki tevékenységek

- A gyermekek kezdetben firkálnak, majd elnevezik műveiket.
- Rajzolnak, festenek, élményeik, elképzeléseik alapján különböző felületekre a rendelkezésükre bocsátott anyagokra.
- Játékaikhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, ajándékozáshoz különböző tárgyakat barkácsolnak vágással, ragasztással, papírból, textiltől, termésből.
- Gyurkálgatnak homokot, agyagot, lisztgyurmát, papírt, közben megismerik az anyagok tulajdonságait, használatát.
- Papírt hajtogatnak, montázst készítenek.
- Képeket készítenek vágyaikról, gondolataikról, élményeikről, változatos technikákkal: fonál, nyomat, mozaik, viaszkarcolás, a festés és a rajzolás mellett.
- Terméseket gyűjtenek, kavicsokat válogatnak, ezekkel készítenek felületeket.
- Megismerkednek néhány új technikával, mint például a batikolás, gyertyaöntés, gipszöntés, textilfestés, sógyurmázás, kollázs készítése.
- Megismerkednek néhány népi kismesterséggel. Egyszerűbb formában szőnek, fonnak, agyagoznak, tojást festenek, mézeskalácsot készítenek.
- Rakosgatnak, építenek saját elképzelés alapján különböző anyagok felhasználásával.
- A szabadban homokoznak, nagy felületre rajzolnak krétával, kavicsokat rakosgatnak, köveket festenek, virágból láncot fűznek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Örömmel, saját kezdeményezésre is ábrázolnak.
- Képalakításban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket. Képesek vezetéssel észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkáik színhangulatát.
- Képesek színeket felismerni, megnevezni, azonosítani, megkülönböztetni.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részletek, a legegyszerűbb mozgások jelzése, formaábrázolásuk változatos.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat. Önállóan készítenek tárgyakat.
- Ismerik a népi kézműves technikák alapjait (szövés, fonás, agyagozás), kis segítséggel alkalmazzák is azokat.

8.6 Mozgás

„Ha egy szóban akarom összefoglalni, hogy számomra mit jelent az élet mozgást. Élni annyi, mint mozgásban lenni.”

(Jerry Seinfeld)

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Az óvodáskor a természetes hely-helyzetváltoztató és finommotoros-mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. A gyermek a mozgás által szerez információkat az őt körülvevő környezetről, ezáltal gazdagodnak tapasztalatai, birtokba akarja venni a világot. A mindennapos mozgás hozzájárul az egészséges életvitel kialakulásához. A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere átszövi az egész óvodai életet. Jelen van a szabad játékban, az óvodapedagógus által szervezett kötelező nagy mozgás tevékenységben (heti 1-2 alkalom), és a mindennapos mozgás tevékenységekben is, valamint a különféle sport programokon (úszás, Bozsik Ovi foci, tánc szakkör, TSMT torna, mely óvodánkban már működik) Pedagógusként elő kell segítenünk a harmonikus összerendezett mozgás fejlődését mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok által. Ezek rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességekre (erő-állóképesség), amelyek befolyásolják a gyermek teherbíró képességét és a gyermek egészséges fejlődését.

Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. A mozgás a fejlődő gyermek természetes szüksége. A mozgásfejlesztés hatása az idegrendszer fejlődésére pozitív hatást gyakorol, a megfelelő igény szerinti testmozgás kedvezően hat agyi idegvégződésekre, így hozzájárul az értelmi fejlődéshez is. A mozgásos tevékenységek közben fejlődnek, alakulnak a gyermek szociális képességei is (együttműködések). Munkánk során törekszünk rá, hogy minél jobban kielégítsük a gyermekek mozgásigényét, az aktív nagy mozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig. A komplex testmozgások együtt hatnak a gyermekek személyiségének fejlődésére (alakul a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás). Az óvodai nevelés mindennapjaiban nagy hangsúlyt kapnak a játékos mozgások bent a teremben és szabadlevegőn egyaránt, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán, vagy szervezett formában. A mozgásfejlesztés tartalma bővül a népi sportjátékokkal, az azok által kínált mozgásformákkal, ezek igazi helyszíne az udvar. (lépegető, ugróiskola, gólyaláb, karikadobáló ...) Segítjük a mozgás és az észlelési funkciók összerendeződését (térlátás). Minden összerendezett mozgás alapja az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlődése, így ezek fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítunk.

A mozgásnak számtalan kedvező hatása van, például kedvezően befolyásolja a gyermek anyagszerét fokozza a teljesítőképességét, segíti az új mozgásformák kialakulását, begyakorlását, a mozgásszervek fejlődését, alakítja a játéktudat, feladattudat szintjét. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, és ezek mind együtt hatnak a gyermekek személyiségére, fejlesztik azt. (Pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődik a mozgás által.) A mindennapos mozgást és a nagymozgásos tevékenységeket minden csoportban szervezeten tartjuk tavasztól ősziig. Igyekszünk minél több időt a szabadban tartózkodni.

A mozgásfejlesztés célja a testmozgás, a sport megszerettetése, a mozgás általi öröm átélése, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése, rendszeres testedzés szokássá alakítása az egészséges életvitel megalapozása miatt. A gyermekek pszichomotoros készségeinek, képességeinek

kialakítása és fejlesztése. Az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges testi és fizikai erőnlét, a megfelelő koordinált mozgás és finommotoros készség elérése.

Nevelési feladataink

- A természetes mozgáskedv megőrzése, a mozgás szeretete, a mozgásigény kielégítése.
- Egészséges életvitel megalapozása, mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészségek alakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, a szervezet edzése.
- A mozgáson keresztül az észlelés és értelmi struktúrák fejlesztése: észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet.
- Motoros képességek fejlesztése, mozgásjártasságok alakítása.
- Minden gyermek optimális fejlődésének elősegítése érdekében differenciáltan kell a folyamatokat megtervezni és megvalósítani, minden gyermek egyéni képességeihez mérten.
- A gyermekek életkorát, képességeit, egyéniségeiket, és képességeiket a csoport sajátosságainak figyelembevételével kell megtervezni.
- A szervezet rendszeres edzése, főként a kondicionális képességek (testi erő, állóképesség) az időjáráshoz való alkalmazkodás megalapozása, és a teherbíró képesség fejlesztése.
- A gyermekek személyisége, mozgáskultúrája, mozgáskészségük (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások) kialakítása.
- Alkalmazzuk a kooperatív mozgásos játékok széles körét, amit lehetőség szerint a szabad levegőn valósítunk meg.
- A mindennapos irányított testmozgás részét képezheti a zenék, zenei ritmusra végzett zenés mozgás (népi játék, néptánc)

A gyermekek mozgásigényének kielégítését óvodánkban a csoportszobában és a tornateremben végzett egészségfejlesztő testmozgás, mozgásos játékok adják. Valamint lehetőség van sport programokon részt venni, illetve a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek is szolgálgák. Mindezeket a gyermekek nagy részben szabadon választhatnak meg, részben pedig a nevelő szervezi, vezeti. A gyermek az udvaron annyit mozoghat, amennyire egyénileg szüksége van. Azon kívül a séták és a kirándulások együttes élményt jelentenek a csoport számára.

A mozgásfejlesztés területei:

- **szabad, spontán mozgás:** ha a gyermek állandó belső késztetést érez a mozgásra, akkor van rá lehetősége, hogy örömmel és természetes módon gyakorolja azt. Maga választja meg ilyenkor játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékban a gyermek döntheti el, hogy önként részt vesz-e, vagy sem. Törekedni kell a spontán, mozgásos tevékenységek szervezése során a kooperatív játékok széleskörű alkalmazására.
- **irányított mozgásos tevékenység:** szervezett, tervezett, óvodapedagógus által vezetett, módszertanilag kidolgozott formában.
- **mindennapos mozgás:** minden nap, általában délelőtt, játékos formában történő mozgásfejlesztés. Célja a test felfrissítése, a gyermekek mozgásigényének kielégítése. Fontos, hogy mindig legyen kellő mennyiségű mozgásos játék és a heti nagymozgásos tevékenység anyagához igazodjon, figyelembe véve a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét, fizikai, érzelmi állapotukat. (Minden korcsoportban, naponta kétszer szervezzük meg, 10-15 perces időtartamú, anyagát a mozgásos játékok adják, kiegészülve a láb és tartásjavító gyakorlatokkal és a gimnasztika gyakoroltatásával)

- **nagymozgásos tevékenység:** kis és középső csoportban heti 1 alkalommal, nagy csoportban heti 2 alkalommal szervezik az óvodapedagógusok, az egyéni szükségletekhez és a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó időtartamú célzott mozgásfejlesztés. Tartalmát **a természetes mozgások adják, úgy, mint a járás, futás, ugrás, dobás, csúszás, kúszás, mászás, függés, egyensúlyozások, mozgásos játékok** (futó, fogó és versenyjátékok) alkotják.

A nagymozgás tartalma

- Járások, futások, ugrások, csúszás, kúszás, mászások, különböző tempóban, különböző irányokban és sávok között, tárgyak kerülésével, tárgyak alatt és fölött.
- Egyensúlyozó járás: földön, padon, szereken.
- Labda, babzsák, karika dobása: különböző irányokba, célba.
- Ugrókötelezés, ugróiskola.
- Függések szeren.
- Testrészek megismerése, megnevezése: gyakorlatok testrészekkel.
- Lateralitás, névutók használata, eszközök rakosgatása.
- Csukott szemmel mozgások végzése.
- Játékok.

A mozgásos tevékenységek anyagát korcsoportra lebontva a mindenkori csoportnapló ütemtervében rögzíti az óvodapedagógus.

A dominancia elvei

A 3-4 éveseknél: nagy mozgásának, egészségfejlesztő mozgás anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése, valamint a testrésze ismerete, a tárgyhöz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, a test személyi zónájának alakítása a kiemelt feladat.

4-5 éveseknél: korban nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Előtérbe kerül az egyensúlyérzék, a szem-kéz koordináció, a szem-láb koordináció fejlesztése.

6-7 éveseknél: az észlelés fejlesztése a legcélzottabb. Új feladat a finommotorika fejlesztése, az oldaliság tanítása.

Tevékenységek:

Játékok:

- szerep és utánozó játékok,
- futójátékok: sorban, körben szétszórta, több csoportban, párban, egy és két sorból, körből, fogásmódok változtatásával,
- szabályjátékok,
- fogójátékok szerepvállalással körben, házzal, egy fogóval,
- egyéni és csoportos versenyek feladattal, akadályon át,
- kézi szerrel, gimnasztikai alapformákból, járásból, futásból, támaszgyakorlatokból, szökdeléssel, változatos feladatokkal, azonos testhelyzetekből történő indulással és érkezéssel,
- labdajátékok gurítással, átadással, dobással és célzással,
- egyéb játékok (az évszaknak megfelelően),

- fogójátékok: átfutással, ház nélkül egy fogóval, két fogóval.

Gimnasztika

Végeznek szabad gyakorlatot és legalább kétféle kézi szergyakorlatot (például szalaggal, körkötéllal, babzsákkal, labdával stb.) Kézi szergyakorlatok és padgyakorlatok (kézfogással, tapssal, kopogással, dobogással, futás közbeiktatásával)

Végeznek szabad, páros, továbbá kézi szergyakorlatot (például kisszék labda, asztal és padgyakorlatot) a következő alakformákat felhasználva: kartartások: mély, mellső, magas és oldalsó középtartás, csípőre és válltartás, fejtetőre kör és vállhoz tartás, fogásmódok változtatásával (például kézfogás saját magával, valamint egy kézzel és társsal könyökfűzéssel, keresztetett kézfogással.) Tarkóra-, mellhez-, vegyes kartartás. Fogásmódok alsó és felsőfogás.

Testhelyzetek: alap és terpeszállás, térdelés (két térden, kissé nyitott lábbal), nyújtott és terpeszülés, hasonfekvés és hanyattfekvés, guggoló-és térdelőtámasz, csípőbe és térdben hajlított hátsó-és mellső fekvőtámasz.

Lábujj-és sarokállás, hajlított harántterpeszállás, térdelés zárt lábbal, törökülés, zsugor-, sarokülés, mellső-és hátsó fekvőtámasz.

Guggoló-lépő és levegőállás térd és lábemeléssel előre és hátra, térdelés egy térden és a másik láb oldalt, lebegőülés, oldalon fekvés, oldalsó fekvőtámasz.

Kar-törzs-térd-és lábmozgások: emelés, leengedés, lendítés, lengetés, lebegtetés, lökés, húzás, hajlítás, nyújtás, fordítás, páros lábon szökdelés, ujjak nyitása, zárása, mozgatása, csukló hajlítása és nyújtása. Karkörzés egy és két karral előre és hátra a test oldalán és a test előtt lefelé.

Törzshajlítás oldalt, törzsforgatás, térd-és lábemelés, egy lábon szökdelés, után lépés előre és oldalt. Karkörzés két karral és a test előtt lefelé kezdve, tölcsér és malomkörzés, lábkörzés előre, törzsfordításban hajlítás, törzs gyakorlatok kar-és lábtartással és mozgással, után mozgások, helycserék, galoppszökdelés párosával.

Járások

Természetes járás egyenesen és különböző irányokba, (balra, jobbra kanyarodással, tárgyak és személyek megkerülésével, körben az óvodapedagógus vezetésével, kézfogással és kézfogás nélkül.) Speciális járás lábujjon és térdemeléssel. Ütemérzéken fejlesztő járás tapssal, dobantással. Természetes módon egyesével, párokban kézfogással és anélkül, egymáshoz alkalmazkodva, hullámvonalban és átlóirányban oldalt, hátra, különböző kartartásokkal, körben és szétszórtan, közben 180 fokos fordulattal, rövidebb és hosszabb lépéssel váltakozva, sarkon és lábujjhegyen (speciális járás) járjanak az óvodapedagógus, majd a gyermekek számolására (ütemérzéken fejlesztő járás). Járjanak természetes módon és az irányok változtatásával, továbbá csigavonalban, nyolcasban. A gyakorlóhely közepén haladjanak balra, majd jobbra kanyarodással körbe, majd ugyanez ellentétes irányba kanyarodással, természetes járás. A talp külső élén guggolásban és feladatokkal (speciális járás) 8-16 lépést ütemre, dobszóra, majd zenére (ütemérzéken fejlesztő járás.)

Futás

Fussanak a gyermekek természetes módon, kötetlenül, egyenes és különböző irányokba, körbe, szétszórtan, irányváltoztatással: balra és jobbra kanyarodással, tárgyak és személyek ki és megkerülésével. Fussanak többféle testhelyzetből való indulással és megállás után helyezkedjenek

el azonos és különböző testhelyzetekben, lassítással és gyorsítással. Fussanak egy-két akadályon át. Fussanak 10-15 méter távon, harántterpeszállásból indulva. Fussanak 3-4 akadályon át.

Támaszgyakorlatok, függések

Csússzanak, kússzanak, másszanak talajon előre, oldalt, körben kézi szerrel is. Bújjanak át egy, majd két különböző magasságú szer alatt. Másszanak át, fel és le, egy, majd két különböző szeren vízszintes és függőleges irányban. Guruljanak egyenes irányban, magasba nyújtott karral.

Másszanak négykézláb egyenes irányba és irányváltoztatásokkal (2*20 méter távon). Másszanak át, fel és le különbözőféleképpen felállított szerekre 150 cm magasságig, meghatározott támasz-és fogáskereséssel, kézzel és lábbal, tempóváltoztatásokkal. Csússzanak padon karhúzással és tolással. Gyakorolják a guruló átfordulást hajlított terpeszállásból. A kézállás előgyakorlataként végezzenek rézsútos mély fekvőtámaszt különböző szereken. Gyakorolják a „csikórugdalózást”, járjanak függőállásban, érintő magas szeren. Végezzenek lábmozgásokat hátsó függőállásban. Talicskázzanak combfogással.

Másszanak 2-4 akadály, különböző módokon való leküzdésével. Végezzenek guruló átfordulást terpesz, zárt, guggoló állásból mellső középtartás emelt karral érkezés guggoló támaszba, majd állásba.

Végezzenek gurulóátfordulást szalagon, karikán stb. helyből és néhány lépésből, továbbá egymás mellé állva kézfogással párokban. (íkerbukfenc) Álljanak kézen a lépő láb magasra lendítésével és távoli kilépéssel. Végezzenek „lajhármaszt”.

Egyensúlygyakorlatok

Egyensúlyozzanak talajon 50-10 cm széles vonal között kúszva, mászva, természetes járással, egyensúlyozzanak 30 cm magasságig emelt szeren, kézi szerekkel is, 20-10 cm távolságra lévő vonalak, padok között, 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken magasabb térdemeléssel, különböző kartartásokkal és közben lépjenek át két-három kézi szert, padon járással és közben 360 fokos fordulattal, fej-kar-lábmozgásokkal összekötve a talajon, járás egyensúlyvesztés nélkül.

Ugrások

Előkészítő ugrások: szökdeljenek páros lábon helyben és haladással 1-2 akadályon át. Lépjenek, fussanak át 10-15 cm magas és 50-60 cm széles sávon. Ugorjanak kézi szeren át páros lábbal, helyből távolba és magasba, mélyugrással 30-40 cm magasból guggoló támaszba, majd hajlított állásba. Ugrás célba 100 cm széles sávba, vagy körbe, kéztámasszal a padra fel és le, nekifutással távolra és magasra, egy lábról két lábra és egy lábra. Végezzenek távol-és magasugrást néhány lépés nekifutással. Mélyugrás maximum 80 cm magasból 40-10 cm széles szerről. Felugrás nekifutással keresztbe állított két részes ugrószekrényre térdelve, majd guggolásba és tetszés szerinti módon leugrás.

Labdagyakorlatok

Ismerkedjenek a labdával: a labda fogásával, tartásával, két kézzel különböző kartartásokkal. A labdát gurítsák terpeszülésből és állásból társuknak, gurítsák egyenes irányba, majd fussanak a guruló labda után és fogják meg. Dobják fel és le állóhelyből, fogják meg két kézzel. Dobják fel és le, kapják el a labdát állva és különböző testhelyzetekben, majd végezzenek különböző feladatokat járás és futás közben. Vezessék a labdát járás, lassú és gyors futás közben. Futás közben tegyék egy

meghatározott helyre a labdát, majd vegyék fel. A labdát vezessék két párhuzamos vonal, pad mellett. Adják át a labdát párokban 3-4 méter távolságra lévő társnak egy és két kézzel.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson lehetőséget a gyermeknek a szabad levegőn való tartózkodásra minél hosszabb időtartamban.
- Teremtsen minél több mozgási lehetőséget óvodán kívül is, vigye a gyermeket játszótérre, uszodába, jégpályára, kirándulni
- Tegye lehetővé a játék-és mozgásigényt természetes gyakorlatokkal és játékokkal.
- Biztosítsa a gyermek szabad mozgás-gyakorlásának feltételeit, adjon ötleteket, irányítsa a gyermek figyelmét a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Biztosítson változatos eszközöket, megfelelő helyszíneket a változatos mozgásgyakorláshoz, ötleteivel gyarapítsa a kézi szerek skáláját, hozzon létre sokféle eszközkombinációt.
- Az óvodapedagógus fejlessze a fizikai állóképességet, a fizikai aktivitáson keresztül készítse elő a szellemi aktivitást, illetőleg a mozgásos feladatok sikeres megoldása eredményeként növelje az önértékelést és az önbizalmat.
- Az óvodapedagógus a nagy és finommozgásokat és a fizikális erőnlétet is fejlessze:
 - egyensúlyérzékelés fejlesztése
 - szem-kéz, szem-láb koordináció, és
 - ritmikus tevékenységgel a ritmusérzék fejlesztését.
- Ügyeljen a testséma fejlesztésére:
 - a testrészek ismerete,
 - test koordinációjának alakítása
 - testfogalom alakítása
 - a kezesség (lateralitás fejlesztése, dominancia erősítése)
- Az óvodapedagógus gyakoroltassa a vizuális és az audítív észlelést fejlesztő, alapozó mozgásokat.
- Az óvodapedagógus törekedjen a problémamegoldások erősítésére, mozgásos tevékenységekkel elvégzett feladatmegoldásokkal.
- Az óvodapedagógus fejlessze a mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolódó szókészletet.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek jó közérzettel, jó hangulattal vegyenek részt a mozgásos feladatokban.
- A csoportszobában biztosítson mozgásra inspiráló eszközöket, tornapad, zsámoly, bordásfal, karika, egy-egy labda.
- Az óvodapedagógus az udvari játék során is biztosítson elegendő labdát, karikát, ugrókötelet.
- Az óvodapedagógus tanítson a gyermeknek sok mozgásos játékot, régi, népi játékokat is, például labdajátékokat, ugrókötelezést, ugróiskolát.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében (SNI, BTMN) bővítse a kompenzációs lehetőségek körét, a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működését célozza. TSMT torna ezen gyermekek részére intézményünkben elérhető.
- Fogadtassa el a speciális segédeszközök használatát.
- Az óvodapedagógus a különböző mozgások elsajátításának folyamatát a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építse. Tartsa szem előtt, hogy a mozgás legértékesebb anyagai a játékok, mert nem csak a mozgások kombinációira adnak alkalmat, hanem új, meg új tapasztalatok szerzésére is.
- Az óvodapedagógus az óvodai mozgás feladatainak teljesítésére a mozgás két formáját használhatja fel: a naponta szervezett, úgynevezett mindennapi frissítő, kétszer 10 perces mozgást, és a heti 1, illetve nagycsoportban 2 mozgásos foglalkozást. A mozgásos tevékenységeket kísérelje pozitív megerősítésekkel.
- Tanítsa meg a mozgás során betartandó szükséges és elégséges szabályokat.
- Az egész nap során biztosítson megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységre mind a csoportszobában, mind az udvaron.
- Az eszközök kiválasztásánál igazodjon a gyermekek fejlettségi szintjéhez.
- Segítse elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot.
- Tudatosan tervezze havonkénti lebontásban a gyermekek mozgásának fejlesztését.
- A mozgásos anyaghoz természetes módon igazítsa a fejlesztési feladatokat.
- Az óvodapedagógus tartsa szem előtt az egészség megőrzését, megővését.
- Ösztönözze a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra.
- A fizikai aktivitás erősítésével hívja elő szellemi aktivitást.
- Építsen a spontán érzelmi motivációkra.
- A foglalkozáson a gyermekek jó hangulattal, jó közérzettel vegyenek részt.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek teste arányosan fejlett az óvodáskor végére, teherbíró, eljutnak az első alakváltáshoz.
- Mozdulásuk összerendezett, a megtanult mozgások végrehajtása pontosabb, ritmikusabb, esztétikusabb.
- Képesek a mozgások kombinációjára és különböző helyzetekben való végrehajtására.
- Kialakul a helyzetváltoztatás érzékelése, fejlett a térbeli tájékozódás képessége.
- Biztosan ismerik testrészeiket, magabiztosak az oldaliság tekintetében. Finommotorikájuk fejlett, kézizomzatuk erős
- Egyéni, sor és váltóversenyeket játszanak a szabályok pontos betartásában. Jártasságot szereznek néhány sportágban.

Prevenció és korrekció

Fontosnak tartjuk a testtartást javító és erősítő gyógytestnevelési játékokat, valamint a speciális tartásjavító mezítlábas talptornákat, amelyek egyénre szabott prevenció és korrekció fejlesztéseket nyújtanak. Nyáron például homokozóban szervezünk mezítlábas játékokat, mint a homokpakoló verseny, ami fejlesztő hatása a láb izmai számára. Kiemelten fontos számunkra a korszerű mozgásfejlesztés szemléletének beépítése a mindennapi gyakorlatunkba. A sporttevékenységek megismertetése és gyakorlása is része a programunknak, így például Bozsik Ovi

Foci Program, TSMT torna, úszás, Ovi-Judo és modern tánc szakkör. Részt veszünk óvodák közötti sportrendezvényeken is, ahol a gyermekek megtapasztalják a siker és kudarc kezelését. Évente szervezünk kirándulásokat is a szülők bevonásával, amelyek hozzájárulnak az egészséges életmód kialakításához és pozitívan befolyásolják a családok életmódját és szemléletét.

Úszás, vízhez szoktatás

A vízhez szoktatás során hangsúlyozzuk a vízbiztonság megszerzését, a víz megszerettetését. Oktatók által irányított uszodai játékokból és egyszerű mozgások gyakorlásából áll, amit a gyermekek csoportban, úszóoktató segítségével végeznek. Különböző vízi játékeszközökkel a mozgásokat a gyermekek utánzással és a szabályok elfogadásával sajátítják el. Kezdetben egyszerűbb, majd fokozatosan bonyolultabbá váló mozgások végrehajtását végzik a városi sport uszodában. Úszófelszereléssel rendelkeznek.

9 A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: **testi, lelki és szociális érettség**, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- **a testileg egészségesen fejlődő gyermek** 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak test arányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- **a lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek** az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a térészlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztás és átvitele.
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

9.1 Az egészségesen fejlődő gyermekek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket és állatokat, azok gondozását és védelmét. Ismeri az időjárás és öltözködés összefüggéseit.
- ismeri az alapvető viselkedési formákat, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttekkel és gyermektársaival egyaránt.

A szociálisan érett gyermek

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb-szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében (SNI, BTMN) folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség. Ezen gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

10 Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség és a másság elfogadása alapvető emberi jogokat képviselnek, melyek minden embert megilletnek, függetlenül származástól, nemtől, nemzetiségtől, vallástól vagy testi-lelki állapottól.

Az **óvodapedagógusok feladata** az integráció és befogadás elősegítése a gyermekközösségben. Fontos, hogy a fogyatékkal élő gyermeket nem betegnek, hanem másnak tekintsék, és biztosítsanak számára megfelelő segítséget és támogatást az önálló életvitelhez és a közösségi részvételhez. **Az integráció megvalósítása** érzelmi támogatást, szeretetteljes légkört, figyelmességet és segítőkészséget igényel mind a gyermekektől, mind a felnőttektől. Az óvodai nevelésben az együttnevelés társadalmi igényeinek megfelelően egyre inkább előtérbe kerül az integráció, amely segíti a sérült gyermekek életminőségének javítását és a társadalmi befogadást. Fontos, hogy a pedagógusok szakmai együttműködjenek logopédusokkal, gyógypedagógusokkal és más szakemberekkel a gyermekek egyéni fejlesztésének támogatása érdekében.

Az egészségfejlesztés nemzeti stratégiája országos feladatként tűzi ki az óvodáskorúak nevelésében

- Nemzeti identitásuk megtartása mellett az óvodai napirend (szokásrend) megismertetését, elfogadását.
- Az egészséges életvitel szabályainak gyakorlását,

- Az egészséges táplálkozási szokások alakítását,
- A közösségi viselkedés kultúrájának a többségi társadalomhoz illesztését.
- Az egészséget támogató családi környezet segítő támogatását, megvalósítását.
- A szülők szemléletének, értékrendjének alakítását.

A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése

A gyermekvédelem fontos jogi háttérrel biztosít a gyermek jogainak védelméhez, a szülői kötelezettségek teljesítéséhez, valamint a veszélyeztetés megelőzéséhez. Az óvodai nevelés része a gyermek személyiségfejlesztése és a veszélyeztetettség megelőzése, valamint a kapcsolattartás a gyermekvédelmi szolgáltatókkal. Ha egy gyermek veszélyeztetett helyzetben van, az óvodapedagógusnak fel kell ismernie a jeleket és intézkednie kell. Ebben segíthet az esetmegbeszélés és a háttérben rejlő okok feltárása a többi nevelővel együtt. A helyzet felderítése, az intézkedés és a tanácsadás különböző módszerekkel valósulhat meg, például családlátogatással vagy szakértők bevonásával.

11 Az óvodai élet megszervezése

Nevelőtestületünk legfontosabb jellemzői

- Világosan megfogalmazott, közös célok és elfogadott normák alapján maximális részvétellel végzi munkáját.
- Jó munkahelyi légkörben, folyamatos, megbízható kommunikációval, a demokrácia működtetésével, összetartó közösséget alkotó, s mindezek befolyásolják óvodánk nevelési elveit.
- A vezető irányítás hatékonysága az együttműködés fokával, a közösség állapotával mérhető.
- Optimális feltételek, munkakörnyezet biztosítása az óvoda munkatársainak.

11.1 Személyi feltételek

Nevelőtestületünk bemutatása

Nevelőtestületünk tagjai óvodapedagógusok, akik további végzettségekkel is rendelkeznek, például fejlesztőpedagógus, közoktatási vezető vagy tanügyi szakvizsga. A nevelőmunkát pedagógiai asszisztensek, dajkák és konyhai kisegítők segítik. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését gyógypedagógusok és fejlesztőpedagógusok végzik, míg a beszédhibás gyermekek logopédusokkal dolgoznak együtt. Hetente rendszeresen érkezik óvodai szociális segítő is intézményünkbe.

Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus. Személyisége, elfogadó, támogató attitűdje mintát jelent a gyermekek számára. A segítő alkalmazottak és az óvodapedagógus összehangolt munkájának eredménye a sikeres nevelőmunka. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok végzik, a beszédhibás gyermekek logopédiai fejlesztésben részesülnek. A más országból érkező, hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekek esetében feladatunk lehetőséget adni kultúrájuk megismerésében óvodatársaik felé.

11.2 Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközökkel és tárgyi feltételekkel. Berendezései, tárgyai, felszereltsége praktikus, esztétikus. A csoportszobákat úgy alakítjuk ki, hogy barátságosak, otthonosak legyenek, esztétikus, harmóniát árasztó dekorációval legyenek díszítve. Előnyben részesítjük a természetes anyagokat.

Játékainkat az életkornak megfelelően biztonság, tartósság, célszerűség, tudatosság alapján vásároljuk és készítjük.

Szakkönyvtárunkat folyamatosan bővítjük, gazdag módszertani, pedagógiai, pszichológiai, közoktatásügyi könyvkínálat segíti az óvodapedagógusi, vezetői munkát.

Informatikai eszközparkunk és hangszerkészletünk fejlesztésre szorul. A szakmai munka színvonalának szinten tartása és fejlesztése céljából figyelmet fordítunk és keressük a lehetőségeket arra, hogy az óvodánk tárgyi feltételeit bővítsük folyamatosan.

Az udvarunk az EU-s szabványoknak megfelelő játékeszközökkel van felszerelve.

11.3 Napirend

A nevelésünk céltudatos szervezésekor kialakítjuk a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását, úgy, hogy figyelembe vesszük a szabadjáték túlsúlyát és a megfelelő időtartalmú, párhuzamosan is végezhető, differenciált egyéni és csoportos tevékenységek szervezését. A gyermekek egészséges és a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A rendszeresség és az ismétlődések biztonságot adnak a gyermekek számára. Minden csoportnak a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően kell alakítania a saját napirendjét a többi csoporttal egyeztetve, életkoronként más-más pihenési idővel.

Napirendünk rugalmasan alkalmazkodik az adott nap eseményeihez, az aktualitásokhoz, az időjáráshoz és az évszakok változásaihoz. A tevékenységekre szánt időtartamot az óvoda nyitvatartási idejét figyelembe véve tervezzük meg, de ügyelve a harmonikus arányokra.

Tudatos tervezéssel a gyermekek fejlődésének nyomonkövetésével, mindezek dokumentálásával tesszük hatékonyá nevelőmunkánkat. Tanköteles korukat megelőzően óvodásainknak biztosítjuk a napi 45 perces időkeretben a differenciált, egyénre tervezett iskolaelőkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenységeket. Az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségeket és képességeket rögzítjük, ezzel segítve a pedagógiai munka tervezését.

A gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét kizárólag óvodapedagógus irányíthatja. A nyári időszakban az év közben már kialakított szokások és szabályok megtartásával, kötetlen formában változatos, játékos tapasztalatszerzési lehetőségeket, tevékenységeket kínálunk fel. Lehetőségeink szerint növeljük a játék és a szabadban való tartózkodás idejét.

Célunk a megfelelő életritmus, szokás és szabályrendszer kialakítása.

Feladataink

- biztosítani a gyermekek gazdag és változatos tevékenységét, a tevékenységek szervezése olyan módon, hogy a legtöbb időt a játékkal töltsék el a gyermekek,
- a várakozási idő minimalizálása, tartalommal való feltöltése,
- javaslattétel a szülők felé, az óvodai és családban kialakított napirend közelítésére,

- a családi hozzáállás befolyásolása az óvodapedagógus részéről a család felé: a túl sok televíziózás, tabletezés káros hatásai és a délutáni pihenés fontossága kérdéseiben.

11.4 Hetirend

A hetirend az óvodánkban egyfajta szervezeti keretet ad, biztosítja, hogy a tevékenységek rendszerek és tervezhetőek legyenek. A hetirend összeállításánál sokféle szempontot figyelembe kell vennünk.

Szempontok a hetirend összeállításához

- a tevékenységekhez kialakított helyiségek használatának beosztását a csoportok között,
- a két egymás mellett lévő csoport kialakított napirendjét és az életkori sajátosságokat,
- a gyermekek szabadjátékát, a gyermekek hangulatát, kreativitását és a gyermeki igényeket,
- a tevékenységek tartalmának összeilleszthetőségét (komplexitást),
- az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a növekvő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek tervezését és szervezését,
- a heti rendünk során egy - két alkalommal a gyermekek életkorától függően az óvodapedagógusok szerveznek különböző mozgásfejlesztő tevékenységeket, szabályjátékokat, kezdeményezett vagy kötött formában, a gyermekek részképességeinek fejlesztésére törekedve.
- a műveltségtartalmat integráló tevékenységeinket úgy alakítjuk ki, hogy naponta legyen lehetőség a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka különböző művészeti tevékenységeire, (sógymázás, festés, rajzolás stb.)
- mindennap legyen lehetőség a mondókázásra, verselésre, mesélésre, a mindennapi mesélés elvének megfelelően, valamint a mindennapi mozgás megteremtéséhez napi két alkalommal (egyszer délelőtt tízóra előtti, és egyszer délután) 10-15 perces frissítő testmozgásra legyen lehetőség
- mindennap legyen lehetőség éneklésre, és az ehhez kapcsolódó énekes játékokra,
- csoportjainkba azonos életkorú gyermekek járnak, a nagyobbaknak kötelezően választható és önként választható differenciált tevékenységi lehetőségeket ajánlunk fel, míg a kisebbek számára a tevékenységek önként választható lehetőséget jelentenek.

11.5 Ünnepeink, hagyományaink

„Ha az ünnep elérkezik az életedben, akkor ünnepelj egészen. (...) Tisztálgodjál belülről és kívülről. Felejs el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata. Az ünnepet nemcsak a naptárban írák piros betűkkel. Nézd a régiéket, milyen áhítatosan, milyen feltétlenül, milyen körülményesen, mennyi vad örömmel ünnepeltek! Az ünnep a különbözőség. Az ünnep a mély és varázsos rendbagyás.”

(Márai Sándor)

Az ünnepek az érzelmi nevelés egy sajátos megnyilvánulási formája, mert ezek eltérnek a mindennapoktól. Mély érzelmi nyomokat hagynak a gyermekek és felnőttek lelkében is az ünnepnapokhoz kapcsolódó közös élmények. Átérik az ünnepnapok másságát, s bensőséges összetartozás élményét, ezek a gyermeki élmények hatnak a család szemléletére is, bevonva őket a készülődésbe és majd később az ünneplésbe is. Az ünnepnapokon szép, díszes ruhába öltözik testünk és lelkünk is, ezzel összhangban a csoportszobákat az ünnepnek megfelelően dekoráljuk.

Az egész óvoda ünnepi ruhát ölt ilyenkor, mely az esztétikai nevelés szempontjából fontos. Az esztétikai szép hatással van lelkünkre. Az ünnepi készülődésnek is van már egy sajátos, érzelmfokozó, jó hangulata. A várakozás is örömmel teli. Az ünnep pedig maga az élmény. A hagyományok ápolása, a közös tevékenység érzelmi átélést és feltöltődést jelent a gyermekeknek is és a felnőtteknek is. Az előkészületekben is szervesen részt vesznek a gyermekek, átélik az örömszerzés örömét. Az ünnep, az ünneplés kiemelkedik az óvoda hétköznapijaiból, ilyenkor eltérő szokásrend is van, ezáltal az ünnepnapok kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapiakból. Pedagógiai szempontból ilyenkor lehetőség nyílik a pozitív életszemlélet kialakítására, megalapozására.

Ünnepek

- Az óvodai élet hagyományos ünnepei
- Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek
- Egyházi ünnepek: Karácsony, Húsvét
- Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek
- Időszakos ünnepek

Eseményeink

Olyan óvodai programokat tartalmaznak, amelyek előre nem tervezhetők ugyan, de a gyermek óvodai életét színesítik, gazdagítják. Ide tartoznak az esetenként megtartott bábszínházi előadások megtekintése, valamint együttesek műsorán való részvétel, ezen kívül a népi hagyományok köréből ismert jeles napok megtartása és a sportnapok is.

Jeles napjaink

- Szeptember közepe: Szüreti multság
- Szeptember 30.: A népmese világnapja
- Október 01. Az idősek világnapja, Zene Világnapja
- Október 4.: Állatok Világnapja
- Október vége: Tökjő hét, Halloween
- November 11.: Szent Márton püspök napja
- December 06: Mikulás
- December 13.: Luca nap
- December 24-25-26: Karácsony
- Január 01. Újév
- Február 02.: A medve kibújása, az új tavasz kezdete, tavaszváró ünnep (Gyertyaszentelő)
- Február: Farsang: mozgó ünnep, kezdete mindig Vízkeresztre, január 6-ra esik és hamvazószerda napjával zárul,
- Április: Húsvét: mozgó ünnep, azért „mozog” a húsvét ünnepének időpontja, mert húsvét vasárnapja a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte utáni első vasárnap. A tavaszi napéjegyenlőség március 21-én következik be, ezért ehhez kell tehát igazítani a húsvét időpontjának megállapítását.
- Május 01.: Majális, Munkaszüneti nap (májusfa állítása)
- Május első vasárnapja: Anyák napja
- Május utolsó vasárnapja: Gyermeknap
- Pünkösd: a Húsvétot követő ötvenedik nap, mozgó ünnep

- Óvodai Ballagások: mozgó ünnep, csoportonként, óvodánként eltérhet, május vége - június eleje

Nemzeti Ünnepeink

- 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulója: március 15.
- 1956. október 23. forradalom és szabadságharc emléknapja

Zöld Ünnepek

- Takarítási Világnap (szeptember 23.)
- Állatok Világnapja (október 04.)
- Víz Világnapja (március 22.)
- Föld Napja (április 22.)
- Méhek napja (április 30.)
- Madarak és fák napja (május 22.)

Hagyományaink

- Szüreti mulatság
- Márton napi felvonulás
- Adventi készülődés együtt a családokkal (november 30. András naptól)
- Egészség nap
- Borbála ág hajtatása
- Húsvétkor locsolkodás

Időjósító napok

- Erzsébet nap (november 19.)
- Katalin nap (november 25)
- András nap (november 30.)
- Borbála nap (december 04.)
- Gyertyaszentelő Boldogasszony (február 02.)
- Sándor-József-Benedek (március 18-19-21.)
- Szervác, Pongrác, Bonifác (május 12-13-14.)

Ünnepeink nyilvánossága

Ünnepek	Zárt ünnep	Nyitott ünnep
Szüreti mulatság		*
Márton nap		*
Mikulás	*	
Karácsonyra készülődés		*
Farsang	*	
Március 15.	*	
Húsvét	*	
Anyák napja		*
Gyermeknap	*	
Óvodai Ballagások		*

Az óvoda nyitottabbá tétele érdekében a hagyományos ünnepeinket a szülőkkel közösen szervezzük meg, építve részvételükre.

Kirándulásaink, sportprogramjaink

Az egészséges életmód és a természet szeretetére nevelés szellemében szervezünk alkalmankénti, illetve tervszerűen az óvodai közösség egészét érintő kirándulásokat. Az alkalmankénti kirándulások a környezet tevékeny megismerésére épülnek. A szülőföld szeretete, az ahhoz való kötődés alapja, hogy a gyermek ismerje meg szűkebb-tágabb környezetét, lakóhelyének jellegzetességeit, nevezetességeit.

A sport programjainkon, ha saját szervezésű sport rendezvényről van szó, akkor az óvodán belüli csapatok, csoportok indulnak, illetve óvodák közötti csoportok is részt vesznek rendezvényen, valamint városi és óvodai sportrendezvényeken.

Kirándulásainkat a szülő és a gyermek együttes részvételével szervezzük meg, annak érdekében, hogy a család és az óvoda kapcsolata a kölcsönös tisztelet jegyében elmélyüljön. Különösen kedveltek az úgynevezett kalandtrák, és az állatparki kirándulások

12 Óvodánk kapcsolatrendszere

Óvoda-Család

Célunk: a kiegyensúlyozott partnerkapcsolatra törekvés.

Feladatunk, hogy az óvodai, családdal közösen szerzett tevékenységek jó hangulatúak, örömteli események legyenek.

Mindennapos kapcsolattartás mellett, kiemelt jelentőségű tevékenységünk a Szüreti Mulatság, valamint az óvodazáró ünnepség, amely segítségével az óvoda dolgozói, a gyermekek és a szülők egyaránt közelebb kerülhetnek egymáshoz.

A kapcsolattartás feladatai

- a kapcsolattartás legyen folyamatos, törekedjünk az együttműködésre és a kölcsönös alkalmazkodásra,
- a kapcsolat alapja legyen a tapintat, érezze a szülő az óvodapedagógus segítő szándékát, empátiáját.
- a nevelési módszerek összehangolása a gyermekek egészséges fejlődése érdekében.
- nyitott, kölcsönös, kompromisszumkész kapcsolat ápolása.
- a közös programok segítsék elő a kapcsolat mélyülését.
- a nyílt napok, a közös ünnepek és fogadóórák, szülői értekezletek, családlátogatások segítik a minél nagyobb betekintést az óvoda és a család életébe egyaránt.
- az óvodapedagógus minden egyes családdal találja meg a kapcsolatteremtés, az együttműködés, a segítség legmegfelelőbb módját.
- mindig reálisan tájékoztassa a szülőket, tisztelve érzelmeiket.
- a szülők tájékoztatása az iskolába menő gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, fejlődési jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum betekintésébe való lehetőségéről.

- indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás különös tekintettel az egészségfejlesztés feladataira.

Az együttműködés formái

- szülői értekezlet,
- fogadóóra,
- óvodai ünnepek,
- kirándulások (alkalmanként felkért szülőkkel tájmegismerés, vagy hagyományápoló ismeretszerzés),
- szülői fórumok,
- nyílt nap.

A kapcsolattartás elve

- Az óvoda a családi nevelést kiegészítve, erősítve tudja betölteni nevelő szerepét, elismerve a család elsődleges szerepét.
- A szülői szervezet ellátja a szülői képviselőt, amely működési feltételeit, feladatait, az érvényes jogszabályok alapján alakítja ki.
- A két fél közötti együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban valósuljon meg.
- Szükséges, hogy az óvoda minden dolgozója előítélettől mentesen tudjon közeledni minden családhoz.
- A pedagógust és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottat titoktartási kötelezettség terheli, a gyermekkel és a családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást. A titoktartás határidő nélkül fennmarad, a kötelezettség kiterjed azokra is, akik részt vesznek a nevelőtestület ülésén
- A szülői szervezetbe azon szülőket érdemes bevonni, akik közvetlen kapcsolatot tudnak teremteni az óvodapedagógussal és szülőkkel egyaránt, partnerként tudnak együttműködni a célok elérése érdekében.

Fenntartó-Óvoda

A kapcsolattartás elve

A fenntartó felelőssége az óvodai intézmény folyamatos és zavartalan működésének biztosítása kiemelkedő fontosságú. Ennek részeként gondoskodik a szakmai autonómiáról, lehetővé téve a pedagógusoknak és szakembereknek, hogy szakmai munkájukat hatékonyan végezzék az elkészített helyi pedagógiai program alapján. A fenntartónak szerepe van a helyi pedagógiai program bevalásának ellenőrzésében is, és szakértők felkérésével tájékozódik a program hatékonyságáról.

A kapcsolattartásban is kiemelt szerepet tölt be a fenntartó, hiszen fontos, hogy az információk szabadon áramoljanak mindkét irányban. Ez magában foglalja a kölcsönös tájékoztatást is, amely segít abban, hogy a fenntartó és az óvoda közötti kommunikáció gördülékenyen működjön, és mindkét fél tisztában legyen az intézmény életével és működésével kapcsolatos fontos információkkal.

Az óvoda és a társintézmények

Óvoda-Bölcsőde

A kapcsolattartás feladatai

- a bölcsődéből óvodába való zökkenőmentes átmenet biztosítása,
- a kapcsolatfelvétel és a folyamatos kapcsolattartás a gondozónők és az óvodapedagógusok között, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek egyéni tulajdonságait figyelembe vegyük, alapot nyújtva az óvodai fejlesztő munkához,
- törekedni kell a kölcsönös nyitottság és folyamatosság érvényesítésére.

A kapcsolattartás elve

az intézmény gyermekközpontú szemléletén alapuló, jól összehangolt nevelési gyakorlat segíti az átmenetet a gyermek számára az új közösségbe való beilleszkedéshez.

Óvoda-Óvoda

Célunk a szakmai együttműködés

Feladataink

- továbbképzések szervezése,
- részvétel más intézmények szakmai rendezvényein, munkaközösségein,
- a pályázatok figyelemmel kísérése.

Óvoda-Iskola

Célunk az óvodából az iskolába való átmenete zökkenőmentessé tétele

A kapcsolattartás feladatai

- Lehetőség biztosítása a tanítók számára az óvodai nevelésbe való betekintésbe.
- Szülői értekezlet szervezése tanköteles korú gyermekek szüleinek (téma az iskolára való alkalmasság szempontjai, iskolák bemutatkozása)
- A nagycsoportosok részére iskolai órák meglátogatásának megszervezése,
- Az óvodapedagógusok és a tanítók közötti eszmecsere lehetőségének biztosítása.
- Az óvodapedagógusok biztosítják a gyermekek számára, hogy közvetlen tapasztalatokat szerezzenek az iskoláról, egy-egy látogatás, vagy szervezett program alkalmával.
- Az óvodapedagógus kíséri figyelemmel a gyermek iskolai beilleszkedését, saját nevelőmunkájának tapasztalatait adja át.
- Konzultáció, óvodából iskolába érkező gyermek beilleszkedéséről, előmeneteléről.

A kapcsolattartás elve

A kapcsolatot a kölcsönös nyitottság és bizalom, a pedagógusok együttműködése jellemezze, nevelőpartneri viszony kialakítása, a nevelőmunka összehangolása jellemezze, amely elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolába lépését.

Óvoda – közművelődési intézmények kapcsolata (Könyvtár, Múzeum, Bábszínház)

A kapcsolattartás feladatai

- Az óvodai gyermekcsoport látogatása a könyvtárba, gyermekkönyvtárba, ahol az óvodapedagógus felkelti a gyermekek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt.
- Nézzenek meg olyan kiállításokat a múzeumokban, amely felkelti a gyermek érdeklődését, életkoruknak megfelelő szinten.
- Látogatás a Miskolci Állatkertbe, ahol a környezetvédelmi nevelésben kitűzött nevelési feladatok megvalósítására nyílik lehetőség.
- Szervezzenek látogatást színházba, bábszínházba, ahol erkölcsi érzelmük, esztétikai fogékonyságuk fejlődik, és formálódik magatartásuk.

A kapcsolattartás elve

A folyamatos együttműködés elősegíti a nevelési feladatok sokoldalú megoldását, megvalósítását, amely során a gyermekek esztétikai élményhez jutnak, képessé válnak a művészetek befogadására.

Jó kapcsolatra törekszünk még

- az illetékes védőnői hálózattal,
- a gyermekorvossal,
- a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjaival,
- óvodai szociális segítővel,
- az illetékes Pedagógiai Szakszolgálattal,
- MESZEGYI-vel
- Szakértői Bizottságokkal
- családsegítőkkal
- egyéb szakember

13 Felhasznált Irodalmak Jegyzéke

- 1.) 2011. évi CXCV. a nemzeti köznevelésről
- 2.) 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 3.) 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 4.) Egyezmény a gyermekek jogairól ENSZ Magyar Nemzeti Bizottsága
- 5.) Agárdi Sándor: Praktikum az óvodai és általános iskolai környezeti neveléshez mindenkinek, Én és a világ, ember és környezete 1-6. évfolyamon Programtanterv
- 6.) Babik Ildikó: Zenei játékok óvodások számára OVIZUÁL, Bp., 2003.
- 7.) dr. Balázs Sándor: Gyermekközpontú vizuális nevelés, Szort Kiadó, 2005.
- 8.) Balogh Tibor: Lélek és játék, Akadémiai Kiadó, Bp., 1991.
- 9.) Bauer Gabriella: Az óvodai irodalmi nevelés módszertana, Óvónőképző Intézetek, Tankönyvkiadó, Bp., 1978.
- 10.) Bihariné dr. Krekó Ilona – Konczler Gyuláné dr.: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési programhoz Természet – Társadalom - Ember
- 11.) Becsy Bertalan Sarolta: Az óvodai foglalkozások módszertana, Óvónőképző Intézetek, Tankönyvkiadó, Bp., 1985.
- 12.) Boza Erzsébet: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program művészeti tevékenységéhez vizuális komplex foglalkozásainak szervezéséhez
- 13.) Dr. Buchernáné-Faustné: Néphagyományörzés az óvodába, Hógyf Editio Kft, 1998.
- 14.) Dr. Dankó Ervinné: Nyelvi kommunikációs nevelés az óvodában OKKER Kiadó, Bp., 2000.
- 15.) Dr. Dankó Ervinné: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban, Flaccus Kiadó, Bp., 2003.
- 16.) Fábián Katalin: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések tervezéséhez
- 17.) Fábián Katalin: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési programhoz, A tevékenységeken alapuló szokásrendszer kialakítása, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés az óvodában
- 18.) Dr. Fejes Erzsébet: Mesélő természet, Alex-Typo Kft., Bp., 1994.
- 19.) Forrai Katalin: Ének az óvodában, Móra Könyvkiadó, 2008.
- 20.) Havas Ferenc: A környezeti nevelés célja
- 21.) Kádár Annamária: Mesepszichológia, Kulcslyuk Kiadó, 2012.
- 22.) Dr. Kovács György (szerk.): Óvodapedagógia, Óvónőképző Intézetek, Tankönyvkiadó, Bp., 1973.
- 23.) Kovács Lajosné: Vigyázok rád, A természet szeretete és a magyar nyelvi nevelés, Gábor 2000 Bt.,
- 24.) Kerekdó Óvoda Pedagógiai Programja, 2023. 10. 13.
<https://www.kerekdoovoda9.hu/pages/kerekdo-ovoda-ix/contents/media/155/154146/kerekdo-ovoda-p-p-2020-09.pdf> 2023
- 25.) A természet szeretete és a magyar nyelvi nevelés, Környezeti nevelés az iskolarendszer egészében és az óvodában, Természet-és környezetvédő Tanárok Egyesülete

-
- 26.)Kunos Andrásné-Becsy Bertalan Sarolta: Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása, Tankönyvkiadó, Bp., 1986.
- 27.)Dr. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék, Calibra Kiadó, Bp., 1993.
- 28.)Németh Imre-Némethné Katona Judit: Zöld kalandra fel! Óvodai nevelési program, 1989., Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, Művelődési és Köznevelési Minisztérium
- 29.)Perali Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1997.
- 30.)Perali Rezsőné: Az óvodáskor fejlesztő játéka, Okker Kiadó, Bp., 1998.
- 31.)Perali Rezsőné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája, OKKER, Bp., 1999.
- 32.)Porkolábné Balogh Katalin-Dr. Páli Judit-Dr. Balázs Szűcs Judit-Bíró Antalné: Kudarc nélkül az iskolában, Alex Typo Kiadó és Reklámiroda BT., 1992.
- 33.)Szarkáné H. Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- 34.)Dr. Szemán Józsefné: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program matematika komplex foglalkozásainak szervezéséhez, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- 35.)Dr. Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata, Fővárosi Egységnevelési Központ, Bp., 1981.
- 36.)Tátrai Zsuzsanna: Jeles napok, ünnepi szokások, Planétás Kiadó, Bp., 1997.
- 37.)Dr. Tóthszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában, FER-co, Kft.
- 38.)Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában, Editio Musica, Bp., 1982.
- 39.)Turi Edéné: Gyermekirodalom és anyanyelvi nevelés
- 40.)Zilahy Józsefné: Mese-vers az óvodában, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1992.
- 41.)Zöld Ovi Tisza Klub Környezetvédő Szervezet, Szolnok, 1997.